

1 Bomoloko, tswalanō melao ya boetswarō.

Ke tla leka ka maatla gore ke hlalose ditaba tša bomoloko le tswalanō ya kgoro ya ga Mohlabe le dikgōrō tše nne tsena, ke tšone dikgōrō tše dikgolo mo setshabeng sa Batubatse.

2 Bomoloko le tswalanō. Batubatse. Kgogo tswai Segopane yowe a ilego a tloga Tubatse, bjale a re ge a le 3 egodikane a hwetsana setshaba sa ga Maboya bjale ke moka ba thōma ntwā, bjale morena Maboya a bekiša 3 egōpane, bjale Segone a tshaba fela a hlabēla ba Maroteng mokgoši, gore ba mo thuše, bjale ba Maroteng ba a tla ba mo thuša, va fenyā morena Maboya. Bjale morena Segopane ke ge a e theta ka gore ke nna Segopane sa Mamuludi thaga sella molapong meludi ya tšwa ka difate.

Bjale go tloga ka lona lebaka lewe ke moka morena Segopane a dira selekane le ba Maroteng, bjale go a ka bolaya tau, ka tsatsi le lengwe o fela a tsea mokgopa a yo bega Maroteng.

Bjale kgoši Segopane ga gona motho yo a kilego a mōna, fela ditaba tsena ba dio okwa ke ge ba botša ke bakalabje ba kgale.

3 Ke ge morena Segopane a tloga Segodikane a etla a fihla Ntswaneng, ke moka a fihla a hwela gona, a bolokwa gona, fela lebitla la gagwe lona a ba le tsebe.

Bjale ditaba tse di boletse ke Lee Mohlabe ke ngwana wa kgoro e ya ga Mohlabe, o belegile Ntswaneng, mphathō wa gagwe ke Mankwe, bjale mmagwe ke Madikwa.

Bjale dikgoro tsewe a laudisago ka tsona ke tsona Mašumu Popela le Masete le yēna Mohlabe.

Bjale ke tla thoma go tloga ka mohumagadi Marebole, ka gobane ke mowe ba tsebago gōna.

Marebole ke ngwana Popela, o tšere ke ba ga Mohlabe, a tlile ga rakgadi wagagwe Manoko.

4 Bjale e be go se na monna kgorong ya ga Mohlabe, yowe a ka fepago mohumagadi, bjale a dula setulong ka nosi. Ka baka la

gore lapeng la batswadi ba gagwe e be go se na ngwana wa ngwanenyana, a ya a tšea mosadi ga Mašumu leina la mosadi ke Mamotetwa.

Bjale Mamogagare Mašumu a fihla ga mohumagadi a re, awa kgoši awa kgona go tšea, o tšere ka lapeng le lenyana, nka be o tšee ka lapeng la Maboganyane ngwana Thekwane ke yena yowe e lego yo mogolo molokong wa ga Mašumu.

Mosadi a dumela a ya a tšea mosadi mowe lapeng le legolo, yowe leina la gagwe elego Mokgadi, ke moka a ya a feta Mamotetwa.

5 Moloko wa ga Mohlabe. Mamotetwa yowe mphathō wa gagwe elego Madikwa, bjale a belega ngwana ka o tee yowe leina la gagwe elego Lee ke ngwana wa mošemanyana. Bjale mo kgorong ya ga Mohlabe e bego se na monna e be ba hwile ka moka, basadi bana ba mohumagadi ba tsama ba topa bana le dihlotlolo, bjale ka yena mohumagadi le yena o be a phela le kgosi ya Makhutswi Timamogolo.

Ke mowe ga go napa gwa dira bogwera bjo bogolo le ba Makhutswi, bjale ka ge morena Timamogolo wa Makhutšwi a ilego a foraforanthsetsa Marebole, a tsea naka la pula, a re o meela, kganthe ke moka o tsea bogosi bja ga Mohlabe.

6 Bjale gwa ba le monna yo mongwe so ke Mageketla, yowe mmagwe ba ileng ba topa, a topa ke ba ga Masete, leina la mmagwe ba re ke ngwanampômō. Bjale ka ge kgale ge ba ile ba thopa motho go ba go topa ba fela ba e ya ba mega mošate, fela leina la gagwe ke Leyakē.

Mageketla a tsena ka ntlong ya Mokgadi ka bohlotlolo, a mo imisa, bjale ba ile ge ba butsisisa mpa, bjale mosadi a re ke imisitse ke Mageketla.

Bjale Mamogagare ge a okwa taba e a ya a roga moredi wa gagwe ka mokgwa o mošoro, a motša le gore o sesentše ngwana wa kgoro e kgolo ge o diō robala le mothoka le mowe a tšwago a sa tsebego ke motho.

Empa a ba ka ba mo lifisa, fela mosadi o napile a gana monna ge a re o boela malaong a gagwe.

EM/

Bjale mosadi a belega ngwana wa mošemane, yowe leina la gagwe

7 elego Mafota, ka morago a belega Mokaile, ka morago Maboi, ka morago Sepalo, ka morago Nkwane, ke bana ba bahlankana.

Maina a banenyana ke ba Madisane Matsebe, bjale Madisane o ile a tseiwa Magakala ke mokgomana, Matsebe a tsea ke ba ga Mogofe ke batho fêla.

Mafotha a tsea mosadi ga Popela, Mafefera, a e tla ga rakgadi a gagwe, bjale mowe Marebole o be a hwile botala, ke yena mohumagadi, a belega bana ba bararo, wa mohlankana ke Mathsubeng, banenyana Molawa le Matsebe.

8 Molawa a tšea ke ba ga Masete, Matsebe a tšea ke ba ga Moagi, ka baka la bothuhu bja Mafotha, Matsebe o be a swanetše go ya apeela rakgadi wa gagwe ga Mogofe, ke baka la gore dikgomo tsa go tswa Matsebe di ile tšea tšea Mafefera. Bjale ke moka Mathsubeng a tsea dikgomo tsa go tswa Molawa a ya a tsea mosadi ga Malime a gagwe, leina la mosadi ke Nkonyane, ngwana Popela.

Bjale mosadi yo o ile a hwa a se na ngwana empa o hwile le mpa. Molato ba re motswadi mmagwe, Makgope, o ile a thsela sehlare ka mapotong, bjale ge monyana a boya dikgoneng a fihla a hwet ana papage agile mapoto, bjale e le leteka. Ka ge seema se bolela gore leteka a lena mong, bjale ngwana le yena a ga a nwa.

9 Ka mona mapotong e be a thsetse moratiso, bjale ge mmagwe a fihla a re go moredi a a fa awa nwa mapoto, ngwana a re ke nwele, bjale mmagwe a re o ntobisetsang, yaba a thuse sello.

Bjale ge papage a babja ke sehuba a se segolo, bjale ge papagwe a babja le yena moredie a thoma go gohlola, ba ile ba no mmeka a gohlola. Papage a hwa, bjale ka morago moredie le yena a latela papage. Bjale ge mosadi a hwile ba ga Mohlabe ba ya ba gapa dikgomo ga Popela, ka gorialo ba sintse bogwe, ke gore tsa-tsi ba boelago go tsea mosadi ba swanetse go ntho a dikgomo tse dingwe ba kgone ba tsea mosadi. Leina la mokgalabje yowe wa ga Popela ba re ke Mankgalakana.

Mamotetwa yowe morwa wa gagwe elego Masegesege goba Lee,

10 a tsea mosadi ga raganya, leina la mosadi ke Mamosetlwane.

Bjale Mokgalabje yowe Masegesege a ka a ya a tsea mosadi ga malome a gagwe.

Mamosetlwane a belega ngwana ka o tee, ba re ke Sephephe ke mohlankana bjale morwae Sephephe le yena a se ke a ya go tsea mosadi ga malome wa gagwe, a ya a tsea mosadi ga Matibidi leina la mosadi Maile.

Bjale a belega ngwana wa pele ke moka a hwa e sale yo monyana a goma a kgola mpa, o rile a sa na le mpa ya bobedi ke moka monna a hwa. Sephephe o ile a hwa lehu la go makatsa, o ile a babja tsat i ka le tee bjale la bobedi a napa a hwa.

11 Baboledi ba re o bolaile ke mmagwe, ka gobane mohlantse owe a a hlabegago e be mmagwe a dirile bjale, bjale ba re o ile a tshela pitsana e nyana ka mo go yona o be a tshetse sehlare . Bjale a utile ka fase ga legogo, ke moka morwae, boya a fihla a nwa bjala, bjale mmage ge a boya a hwetsana ngwana wa gagwe a tagilwe, bjale ge a tsena ka ngwakong, a hwetsana gore bjale bo nwele, bjale a butsisisa morwae gore a bjala go nwele wena, morwae a dumela, bjale mmagwe a re go ngwana o tobisetšang.

12 Morwae a ka a hlokomela polelo ya mmagwe yaba motho yowe a goba a nyaka go tllilo mo fa, wa di kwa ke moka a napa a tloga, ka moswana a kwa gore morwa wa gagwe wa babja.

Mosadi yowe a goba a swanetse gore a bolaiwe ke Mokgatli ngwana Ratshosi, ke yena mosadi yo a ilego a hlalose tsa batho lehu la Sephephe. Mafotha a tsea mosadi wa bobedi yowe leina la gagwe elego Dithšila ngwana Leake goba Mabakane.

Mosadi yona o ile a tselwa ka dipudi tsa kgogo ka baka la gore papagwe Mageketla e ile a loya, bjale ba re ba swanetse gore ba rakiwe, ba e Mabaneng bjale a ntsha moredi wa gagwe a rapela ka yena.

13 Bana ba Ditshila, o ile a belega bana ba bane, bjale yo mongwe o ile a hwa e sale yo monyana, maina a basemanyana ke Morabudi le Maboganyane le ngwanenyana ka o tee, yowe leina la gagwe elego Tšiš.

Morabodi a ya a tsea mosadi ga malome wa gagwe, leina la mosadi ke Mokhatšo, Maboganyane yêna awa a ka a tsea mosadi, o ile a segela mohlôlogadi wa papagwe Tšie, a tšea ke ba ga Maile a ka a ba le bana.

Mosadi wa boraro Mapholo ngwana Lewele, bjale a belega ngwana wa ngwanenyana ka o tee, yowe a ilego a tšea ke ba ga Popela leina Mašilu.

Mosadi wa bone Mokgatli ngwana Ratshosi, yona le yêna mosadi o ile a ba le ngwana wa ngwanenyana ka o tee yowe leina la gagwe elego Mahlako, o ile a tšea ke ba ga Sekgoka.

14 Mosadi wa bohano Mampuru, ngwana Thobetsane, le yena o tserwe ka dikgomo tsa kgoro, bjale ka mokgatli, bana ba Mampuru, mohlankana ka o tee yowe leina la gagwe elego Tseetsee, banyana ke Mamogale le Mafolosane.

Mamogale a tšea ke ba ga Saai, Mafolosane ke ba ga Maseokoma, Tseetsee o ile a tsea ga malome wa gagwe ga Thobetšane.

Mosadi wa botshelela Makose ngwana Moyene, yona o ile a tseiwa ka dikgomo ts a go tswa Matsebe, moredi wa Mafefera yowe a ilego a tsea g ke ba ga Moagi, ke gore ge Matsebe a ka ba le ngwana wa mosemanyana o swanetse go tsea mosadi lapeng la Makoše.

15 Bana ba Makoše banenyana, Matsebe o reletse leina la Mamuwi wa dikgomo, yowe a swanetsego gore a yo mo apeela, bjale o ile a tšea ke ba ga Mašumu ka baka la gore Matsebe a ka a ba le ngwana wa mohlankna, o noba le bana ba basetsana.

Enpa ke baka la monna wa gagwe ge a be a rata o be a swanetše gore a mo tšee banna a ba hloke, le ge monna wa gagwe a be a sa mo nyake.

Molala ke moratho wa Matsebe, ke mosetsana ke yo a tserego ke ba ga Saai, le yêna pele ga gore ba mo tšee ba ile ba bega Matsebe bjale a gafa gore a tseiwe, nna nkeso ka gola.

16 Pududu yona ke mohlankana, yena o tsere ga malome a gagwe bjale ba dio gakantsha malapa, ka gobane o be a swanetše go tšea ka lapeng la Komane, ngwana Magomane ka baka la gore dikgomo tša go tšwa Makoše di ile tsa tsea yêna, bjale Ramaja a mogela dikgomo tsa go tsaa ga Mohlabe a re ke a ja ke dikgomo tša

motlogolo wa ka, ele gore e be di swanetše go ja ke moratho wa gagwe Titose.

17 Mosadi wa busupa Thobela, yona ke ngwana wa malome wa gagwe bjale ka ge ke setse ke hlalusitse gore mmagwe Mafotha ke Mokgadi ngwana Mašumu, bjale yêna Thobela ke ngwana Mašumu. O ile a belega banenyana fela, bjale yêna mosadi yo o tšerwe ka dikgomo tsa kgoro empa le ga go le bjalo ke yo mogolo wa ba feta, ka baka la gore ke ngwana wa malome wa gagwe, o latela ke Makoše, ka baka la gore o tšerwe ka dikgomo tsa go tswa Matsebe yowe a ilego a tšea ke ba ga Moagi, buntši bja basadi e no ba basadi fela, ba gore moloko o gole.

Mosadi wa go phetha menwana e mmedi ke Madimabe ke ngwana Saai, mosadi yona o ile a čma lebaka le letelele a sa belege, a sita dingaka tša mona nageng ena ya gešu, bjale monna a ba a tšwa ka difate a fihla nageng ya Banareng ga Letswalo a hwetsana ngaka awa ya mofêla, mosadi a belega ngwana wa ngwanenyana ba re ke Motswakgole, o ile hwa kowa a tswile mohlologading. Ke bona basadi ba Mafotha o be a likile ka maatlag gore kgoro e gole, bjale ka baka la go loyana, e be ba nobêlêgêla fase.

18 Mokgatli a tšea dikgomo tša go tšwa moredi wa gagwe, a tšea mosadi ka tšona yowe leina la gagwe elego Mopyafe ngwana Mašumu, ka baka la gore o be a se na ngwana wa mohlankana Mafotha o ile a tsena ka ngwakong.

Mapholo le yena a tsee dikgomo tsa go tswa moredi wa gagwe a tsee mosadi ka tsona, yowe leina la gagwe elego Masenkele ngwana Raganya. Le yena Mokgalabje o ile a tsena ka ngwakong wa gagwe, ka baka la gore o be s se na ngwana wa mohlankana. Bjale gopola ka moka basadi bawe ba goba ba le mowe motse wa Mohlabe kantle le basadi ba baratho ke lesome la basadi.

19 Mokaile ke moratho wa Mafotha, yena basadi ba gagwe ke Makgatlako ngwana Masečkôma le Mpheso ngwana Saai.

Makgatlako bana ba gagwe ke Pae, Motantane Mpereke ke bahlan-
nkana bjale mohlankana yo mongwe o ile a hwa e sa le monyana.
Pae o ile a hwa a sesu a tsee mosadi fela Pôô e be ba isetse ga
20/ malome a gagwe Masečkôma, le mosadi a bile a le gona leina la

gagwe e le Makgatlako. Bjale ka baka la gore Motantane e sa le yo monyana Makgatlako a tsea ke ba ga Sekgobela.

Motantane a ka a tsea mosadi ga malome a gagwe o ile a tsea mosadi ga Lokweng leina la mosadi ke Thswenyana, ka morago a ya a tsea wa bobedi ga Popela leina la gagwe Mankoba.

20 Mpereke ke moratho wa Motantane yena a ya a tsea mosadi ga malome age, yowe a goba a swanetse gore a tsee ke Motantane mosadi yowe leina la gagwe ke Thswene.

Banenyana, Manku, Matshswene, Mampe le Matlale. Manku o tsere ke ba ga Mathaba o ile go apeela rakgadi wa gagwe Manku. Mathswene a tsea ke ba ga Morena, ke batho fela, Mampe a tsea ke ba ga Thobetsane le bona e noba batho fela, Matlale ke ba ga Lewele, batho fela.

Bjale dikgomo tsa go tswa Manku tsa ya tsa tsea Thswene mosadi wa moratho wa Motantane, tsa Mathswene tsa ya tsa tsea mosadi wa Motantane le dikgomo tsa go tswa Mampe, tsa Matlale di swanetse gore Mpereke a tsee mosadi ka taona.

21

Mosadi wa bobedi ke Mpheso ngwana Saai. Bjale mosadi yo o ile a tseiwa ka dikgomo tsa kgoro a di file kemogolo wa gagwe Mafotha, ge e le mosadi wa pele Makgatlako o ile a tseiwa ka dikgomo tsa go tswa Madisane, yowe a ilego a tseiwa Magakala.

Bana ba Mpheso ke Kobeng yowe a ilego a tsee ke ba ga Mosoma, moratho wa gagwe ke Motsopi, yena o ile a tsea ke ba ga Sekgoka, le mohlankana Ntau o ile a tsea mosadi ga Moraba.

Maboi a tsea mosadi ka o tee Mapule ngwana Raganya, a belega bana ba bahlankana, Mafora le Ntšhobo, Mafora a tsea mosadi ga Sodi, bjale Ntšhobo yena e sa le les ogana. Ngwana wa ngwanenyana nka o tee ba re ke Kgasa, a tsea ke ba ga Masete.

22

Sepalo a tsea mosadi ga Moagi yowe leina la gagwe ba rego ke Mothomosehla a ba le bana ba babedi ba bahlankana, maina a bona kea Segwere le Kgoroile le banenyna, bana e sale bahlankana banenyana ke Maribe le Motšatši, bjale Maribe o tsere ke ba ga Makōkōrōpō.

Nkwane ga be go na le mosadi yo mongwe ba re ke Ngwana-Mokgwatse ke ngwana Sekgobela, bjale o be a tsere ke mogolo wa

RM/

23

bona Mafotha, Nkwane a mo amoga. Mokgalabje a re awa go lukile nna e be ke itse ke tla go tseisa mosadi bjale ka gobane wena o ekgethetše a go na taba. Bjale ya ba mosadi yo a belege ke moopa Nkwane a ba a hwa a se na le ngwana.

Gona le ngwana yo mongwe wa Matetwa moratho wa Mašegešege yowe leina la gagwe ba rego ke Kopotša, le yēna o be a le bjale ka mogolo a na le mosadi ka o tee yowe leina la gagwe elego Makube ngwana Leake.

Makube bana ba gagwe, mohlankana ka o tee yowe ba rego ke Lee le banenyana ba babedi ke Nkobi, yowe a tserego ke ba ga Matlou le Thsoba yēna o tsere ke ba ga Mengale.

24

Makgwapeng ke yena papago banna ba ba ngodilwego ka mo gedimu, ke yēna yowe a goba u swanetse go dula le Mamotetwa, Mokhadi, Maseboko bjale go ngodiwa bana ba Maseboko.

Maseboko a belega ngwana ka o tee Phašuku goba Sebeu, ke ngwana wa mohlankana. Bjale Maseboko yo ke ngwana Maseōkōma.

Phašuku a ya a tšea mosadi ga malome wa gagwe yowe leina la gagwe elego Maseboko, o tlilo apeela rakgadi ya gagwe. Bjale o ile a hwa ke mosadi wa gae a sešu a ba le ngwana a loilwe ke mosadi wa ga Masete Malebonyane ngwana Mathake.

A boela ga Malome a gagwe go tšea mula ntlo, a tšea Kasela, bjale bala ba ga Masete ba lefa ka mosadi a tšean ke yēna Phašuku leina la gagwe ke Malehu.

25

Kasela bana ba gagwe, mohlankana ke Kgapana, ngwanenyana Motšapi Kgapana a ya a tšea mosadi ga malome wa gagwe Mahlabasenhwa, Motšopi a tšea ke ba ga Lewele.

Bana ba Malehu ke Malakare le Nkakalle ke bahlankana le ngwanenyana ka o tee, Matlawa a tsea ke ba ga Raganya. Malakare a tšea mosadi ga Mabakane ngwanampomo, Nkakalle ga Macete Maseboko.

Mabjale ke mng motlogolo wa ga Morei, mosadi wa gagwe ke Mabore ngwana Morei. Mabore bana ba gagwe ba bahlankana ke Nthsobjane le Mathule kgaitsemi ya bone Mankete, o ile a tseiwa ga Mametša e noba motho fēla.

RM/

Nthsobjane a tsea mosadi leina la gagwe ke Magabe ngwana

26 Makôkôrôpô, bana ba gagwe ke banenyana fela, ke Ntlebu, yowe a go tšea ke ba ga Moyene le Mororobetši a tšea ke ba ga Popêla.

Mathule goba Tsoromea yêna a tšea basadi ba babedi wa pele ke Mamatsake ngwana Morei le Malepe ngwana Morei. Mamatsake a belega ngwana ka o tee wa ngwanenyana Manhlowane a tsea ke ba ga Masete.

Malepe bana ba gagwe ba bahlankana ke Fereka, Mpereke, le Ntisi, le ngwanenyana ka o tee Mankopane, a tseiwa ke ba ga Rakgwale ba bahlankana e sele Masogana.

27 Motho a ka gopola gore ditaba tše ke tša matsatši a bolelano, awa ke tša kgale ka gobane banna ba kgale ge a tšea mosadi wa bobedi, wa tloga a ba a tšofetše, mosadi yowe ba re ke Mokôkôtlêlo. Lena la ka godimo ke lona lenaneo la moloko wa ga Mohlabe ke bona ba ga Mohlabe ka sebele ke tsona ditlogolo tsa Marebole.

Bjale go ngodiwa ditaba tsa kgoro e ngwe se Mohlave (Leake) ditlogolo tsa ngwanempomô. Bjale kgoro ena ba re ke bona ba ga Mohlabe ka baka la gore Makgolo wa bona bona ngwanampomo ba ile ba topa ke monna yo mongwe wa ga Masete awa go sena le taba kgosi e re Masete Moagele ngwako, bjale a belega lesaba le monna wa gagwe ke monna o fe le ofe.

28 Ka baka la go se tsebe mowe ba tswago le leina la leloko la gabo empa mosadi ba ile ba mmutseisa gore ke wena wa kae, a re ke nna wa ga Leake, bjale bana bawe a ba belegileng a ba dumele taba e, ke ka baka lewe ba rego ke mathsela nokana ba ga Mabakane a re ngei kgopa senanela le fago bagolo ba sa le namele, ke sona sereto sa gabo kudu ba ile ba reta ka mokgwa owe ka baka la gore Mageketla o ile a tsena ke diphateng tsa mokgading ngwana Mašumu mosadi wa mohumagadi Marebole.

Gore ke nnete kgoro ena a se ya ga Mohlabe ge ba ga Mohlabe ba bolela ditaba tsa gabo tsa kgoro tsa sephiri a ba tsene. Lebaka le lengwe ke le, mosadi re a tsea ga bona rena ba ga Mohlabe, bjale ka yena Dithsila mosadi wa Mafotha le Makube Mogatšâ kopotsa

29 Ditaba tšewe tša tšeano di hlalusitšwe le naneong na leloko la ga Mohlabe.

Bjale ke tla leka ka maatla go hlalosa leloko la kgoro ena ya ga Leake.

Leake bana ba ngwanampomō ke bana, Mageketla, Seleng le kgaitšedi ya bona ka e tee Malshubedu.

Mageketla basadi ba gagwe ke Maphurane ngwana Thobetšane bana ba gagwe ke Makgobele a tšea ke ba ga Lewele, Mafonyo goba Ntilane a tšea ke ba ga Sekgoka, le Matšie a tšea ke ba ga Mahlakwana. A ka a dira bana ba bahlankana, ka gōrielo a ka a go-diša kgōrō.

30 Mosadi wa bobedi Lebududu ngwana Thobetšane, bana ba gagwe, Mafase a tšea ke ba ga Mogale, Mapitšō a tšea ke ba ga Mmapatše leina la monna wa gagwe ba re ke Mokgolo.

Mosadi wa borero Khasa ngwana Baganya. Maina a bana ba gagwe ke bo bahlankana Semetše Matjale, le Mogaga goba Mamele. Ba setsana ke Mantši a tšea ke ba ga Masete, Dithšila a tšea ke ba ga Mohlabe.

Mosadi wa bone Matuu ngwana Mpholwane, bana ba gagwe ke bo, Khasa goba Morukgwe a tšea ke ba ga Mohofe, Mokgadi a tšea ke ba ga Maseškōma, Malifiso a tšea ke ba ga Buritše Mohlabe, Motšatši a tšea ke ba ga Morema le Maune a tšea ke ba ga Mašumu.

31 Bjale basadi ba mokgalabje yowe Mageketla, bagolo ba ile ba belega banyana bjale gware mosadi wa borero, yaba yena yowe a belegago bahlankana, ke gore ke go rialo Maina a bona a tla timatimela gammogo le bogolo bja bona, go tla gola kgoro ya batlogolo ba ga Baganya ka gobane ngwana wa bona o ile a belega bahlankana.

Mosadi yo wa mafello Matuu, le yena ke banenyana fela, bjale yena a bona gore lapa la ka le ka hwella a nthsa dikgomo tše dingwe tša ba redi a tšea mosadi ka tsona leina la mosadi ke Mpya ngwana Saai.

Mpya a belega bana ba Polobe, Masoke le Dikolane ke bahlankana le kgaitšedi ya bona ka e tee, Mabakane, mong leina la gagwe ke Matsolele a tšea ke ba ga Sekgoka, ke

32 tswanêlo ya gore ba motšee, bjale a go tsebege gabotse gore e be batla motsea ka baka la gore mmagwe o ile a loya ngwana wa ga mokgabla bjale ba meya molato, ke ge ba fihla ga Sekgoka ba kwatamisa letolo ba ga Sekgoka ba nthaa dikgomo ba lefa molato ke moka ba napa ba mo tšea.

Mathselele ba re ke Mabakane ka baka la gore Mabjale le moratho Memela ba ile ba baka mpya, ba lwa kudu, mowe mogolwane a bilego a tshuba ngwako wa mpya. Bjale ka morago ke ge fo belega ngwana yo Mathsolêlê.

33 Mosadi yona Matuu a goma a tšea mosadi gape ka dikgomo tša baredie yowe leina la gagwe elego Masegabu ngwana Byang, a dula le Polobe, a belega ngwana wa pele a hwa bjale a goma a belega yo mongwe ba re ke Mabjale, ke moka monna wa gagwe a re go hwa ntweng mosadi a tloga a ya le mapolantane. Seleng bana ba ka godimo ke ba lapa la mogolwane kageketla, bjale go ngodiwa ba lapa la Seleng.

Seleng e tšea basadi ba babedi mosadi wa pele ke Sefene goba Mokhatšo leina le la Mokhatšo i a se leina la gagwe ke leina la dikwero, ka gobane buuswa bja gagwe o be a no faga mokhatso, ke ka mokgwa owe barego ke Mokhatšo ke ngwana Maseôkôma.

Bana ba gagwe ke bo, Pyafale, le Lepomo ke bahlankana, basetsana Matapa a tšea ke ba ga Mašumu, Motšatši a tšea ke ba ga Sekgoka, Kelemane a tšea ke ba ga Matibidi Kgothwane la bona Makube a tšea ke ba ga Mohlabe.

34 Mosadi wa bobedi Lepato ngwana Popêla. Bana ba gagwe, ke Mageketla, Malehubedu, Mageketla ke mohlanka, Malehubedu ke mosetsana, bjale monna wa gagwe Seleng o ile go hwa a tloga le bana ba gagwe Mohlophê.

Bana ba Mageketla ba tšea basadi kgosi ya bona ke Semetse Motlolo wa ga Raganya o ile a tšea mosadi ka dikgomo tsa Maphurane, bjale a tšea ga Thobetsane gore a tle a tsose lapa la gagwe, ka gobane yêna o be a no belega banenyana fela, empa mola lapa labo e be go na le dikgomo o be a swanetse go tšea mosadi ga malome wa gagwe ga Raganya.

35 Mosadi wa gagwe ke Makubu ngwana Thobetsane, bana ba gagwe ke Nkalane a tsea ke ba ga Masete a yo apeela Rakgadi wa gagwe Mantsi, Mpo goba ngwanampomo a tsea ke ba ga Mohlabe, Matlaleng yena e sale mothepe.

Bahlankana Teka le Thamison, bjale Teka a tsea mosadi ga malome a gagwe Mapule ngwana Thobetsane bjale Teka a hwa, moratho Thamison a sala a segetse mogatsa mogolo.

Thamison ba mo reletse gore mohlang a belegago ke tsatsi lewe go fihlang lekgowa le lengwe la go aga lebenkele la mathomo mono nageng ya ges u, bjale ba re ke Thamison ke ge ba re-la leina lewe ngwana yowe Thamison.

36 Mabjale a tsea mosadi ga Popela a ka a ya a tsea ga Raganya ka ba ka la gore e be go lebane mogolwane molao a u dumele gore moratho a yo tsea mosadi ga malome wa gagwe e le gore mogolwane o gona.

37 Leina la mosadi yowe a go mo tsea ke Mahodu ngwana Popela. Bana ba gagwe ke Nkwane a tsea ke ba ga Mongale, Maphurane a tsea ke ba ga Mahlakwana, Mokhatso a tsea ke ba ga Mohlabe, le mohlankana ka o tee Mmaeng, yena a tsea mosadi ka baka la gore ke motho yo a babjago ke bolwetsi bja dihwahwa. Mabjale ka nosi a bona gore go no ja dikgomo ka mphaka ga gwa loka a nthsa dikgomo a ya a tsea mosadi ba re ke Sethepe ngwana Matlou a belega ngwana wa mohlankana ba morela leina la mogolwane wa Mabjale Semetse.

Mamele ke lekgothwane la bona, bjale yena a re awa ga go tsee molato le ge bagolo ba ka ba sa tsea basadi ga malome, nna ke swanetse go tsosa la ga malome a ya a tsea Makopane ngwana Raganya. Epa mowe bagolo-golo ba bolelago gore moratho a ka se ke a tse a mosadi ga malome a gagwe ba golwane ba le gona, ke theres o, Mokopane o no belegela fase, ke ngwana ka o tee yowe a ilego a phela wa ngwananyana ba re ke Motsinye.

Bjale malapa a la magolo a tsoegile, ka gobane ba tlogolo ba ga Raganya a ba tsea basadi gona, ba tsere ga Thoyetane le ga Popela. Ke yona kgoro ya ngwanampomo

38 lehono ke g kgoro e kgolo e godile, ga ba tsebe mowe ba tswago, lehono bona ba nore ke rena ba ga Mohlabe, empa le ga go le bjale ba noba bitša ka leina la ga Mabakane.

Ge batho ba gopelela mokgekolo yo Ngwanamponō, ba re ke lepono, ka goh bona modiro owe o dirago ke batlogolo ba gagwe kgorong ya bona.

Mokgwa wa bona, ke gore mola ba golago yaba masogana, ba swanetse gore b a lwe, go fihlela yo mongwe wa bona a ba fenyā ka moka ke gore yo nowe ke yena Šolē ya bona le ge ba ka pyatlana bjang le bjang ga gona molato.

39 Motho o sele ge a ka fihla kgorong ya bona a fihla a tsosa nwa ba tla mo tika ba mo tla gammogo le basadi ba tla rwala mese bjale wena o ka nna wa ba lifisa ga go tsee molato, fela ge o ka ba tia bona a ba na taba.

Bjale ba leka ka maatla gore ba fate ba tsene ka kgorong ya ga Mohlabe, empa le ga go le bjale a ba kgone, o ka bona ge ba ga Mohlabe ba bolela ditaba tša lefase la bona ba swanetse gore ba se ke ba tsena.

Kgoro tse di tsenago ke Mašumu Popela le Masete.

Mašumu.

Mamogagare, o be a tsere basadi ba, Maboganyane, ngwana Thekwane, ngwana Lewele, Leope, Motsatsi, le Makgōpa.

40 Maboganyane a belega bana ba, Magabolle, a t ea ke ba ga Masete, Mokgadi a tsea ke ba ga Mohlabe, Mpomo a tsea keba Mohlabe le Mamatime a tsea ke ba ga Raganya, kgaitšedi ya bona a no ba o tee Motabea.

Ngwana Lewele a belega bana ba Marebole a tsea ke ba ga Malepe, Mabosego a tsea ke ba ga Mahlo, Maribe a tsea ke ba ga Moagi, Mokobo a tsea ke ba ga ke Mahlo, Matlwane a tsea ke ba Popela Malokweng a tsea ke ba ga Mametsa. Bahlankana, Mašumu a hwa a sesu a tsea mosadi, Mathuhu empa mogolo wa bahlankana ke Mamabolo.

RM/ Leope a belega bana ba, Masegabū a tsea ke ba ga Mongale, Otsi a tsea ke ba ga Masete, le Tloweng a tsea ke ba ga Mokgahla

41 Motšatši a belega bana ba, Ntlotli a tsea ke ba ga Saai, Matladi a tsea ke ba ga Matibidi, Malekutu a tsea ke ba ga Makokoropo, Matsie a tsea ke ba ga Magakala le kgaitsemi ya bona ka o tee, Ntiši.

Makgope ngwana Matibidi a belega bana ba, empa i o ile a re a sale ga gabo ke moka a ima, bjale ba mmeka a na lempa, bjale a re go belega ngwana ke moka a hwa, bjale ba sala ba lela ngwana ke moka le yena a hwa. Empa molaudisi o re mowe, ke gore re uta gore batswadi ba gagwe ba go kwa ba ka go kwela bohloko.

42 Mosadi yo Makgope o ile a bolaya ke boloi bja gagwe, a re go bona bore baloi ba mono, ba mo fenya ke moka a tloga a ya a rapa bathoka, ba hlakana le ba mono sefateng sa malobe, bjale ba thoma go lwa, bathoka ba thsaba bjale ke ge ba hlaba mosadi serope ka lerumu, bjale a babja a ehwa.

Bjale barwa Mamogagare ba tsea basadi ba tliilo belega ditlogolo tsa Mamogagare .

Motabea ke ngwana wa Maboganyane ngwana Thekwane, ka go rialo Mothabea ke motlogolo wa ga Thekwane. Motabea a ya a tsea mosadi ga malome a gagwe Mamei a belega Magotsane, Polena a tsea ke ba ga Popela, Thobela a tsea ke va ga Mohlabe le Dipoleng a hwa a sesu a tsea mosadi.

Ntisi ke ngwana wa Motšatši ngwana Sokane, bjale o ile a tsea ngwana Moyene Ngwarokwane, ka morago a ya a tsea ga malome wa gagwe

44 Motšatši, mosadi wa boraro Nyaba, mosadi wa bone Mapule, mosadi wa bohloko Mamogola. (no p. 43)

Ngwarokwane a belega bana ba, Malokeng a tsea ke ba ga Masete, Motšatši a tsea ke ba ga Pople, le kgaitsemi ya bona Lekgowa.

Lekgowa a ya a tsea mosadi ga malome a gagwe, ga Moyene, leina la mosadi ke Tsela-yalehu, wa bobedi a ya a tsea ga Mabakane Maune.

Mosadi wa bobedi wa Ntisi ke Motsatsi, a belega bana ba, Matladi a tsea ke ba ga Matibidi a e ya ga rakgadi wa gagwe Seanego, bjale yaba ga gona monna yo a ka dulago nae, monna yo

45 Malesa Popela a fihla a tsena ka ngwakong wa mosadi, bjale Seanego a bona gore awa taba e a kwane nayo, a tsea ngwana wa kgaitsemi ya gagwe, a muisa Mapulaneng a ya a mo fa monna wa leloko la ga Matibidi, ke moka yena a goma a boya morago. Mosadi yowe Matladi o tso hwela Mapolaneng.

Hlogo ke kgaitsemi ya Matladi, bjale yena a ya a tsea mosadi Leboeng, yo mongwe ngwana ke Mpyanyela, ke mohlankana, bjale yena o hwile a sesu a tsea mosadi, Kamosetsana a tsea ke ba ga Makokoropo o apeela rakgadi ya gagwe Malekutu, lekgothwane la gagwe ke 3 ebatana, e sale lesogana. Mosadi yo Motsatsi ke ngwana Sokane, bjale ke gore Ntisi o tso tsea ga malome a gagwe, ke yena yo mogolo mowe motseng wa Ntisi.

46 Mosadi wa boraro Nyaba ke ngwana Mokgahla. Mosadi yo o ile a bikiwa a na le mpa, bjale a re go fihla bogadi, a belega ngwana wa mohlankana, ke moka a hwa a sa le ka ngwakong, ke moka ngwana le yena a latela mmage.

Bjale Ntisi a ka a boela ga Mokgahla go nyaka mmula-ntlo.

Mosadi wa bone ke Mapule ngwana Matibidi, a belega Mapholo a tsea ke ba ga Raganya, baratho ka moka ke bahlankana ke ba, Matsebele, Kgophi, le Mapele ka moka e sa le bahlankana.

47 Mosadi wa bohlano Mamogola a belega bana ba Mokobo a tsea ke ba ga Maile Motabea, o hwile e sa le yo monyana ke mohlankana, le Ditshaba-dihole le yena o hwile a sesu a tsea mosadi le lekgothwane Nama ena e sa le lesogana. Mamogola ke ngwana Maile.

Mosadi wa go tselela Makgope ngwana Matibidi o tllilo go apeela rakgadi ya gagwe Makgope, yowe a goba a tsere ke Mamogagare. Bjale a belega Lesoka a tsea ke ba ga Mametsa kgoei Mankikidi.

Bjale morena Mankikidi a bolaya mosadi yo ka go tia, yaba o na le ngwanabo Dipone moratho wa Lesoka a ya bubula ntlo ga Mametsa. Kgaitsemi ya bona ke Serekele, a ya a tsea mosadi ga malome a gagwe ga Matibidi, leina la mosadi ke Makgane.

48 Molaudiso o ile a lebala go bolela bana ba ngwarokwane ngwana Moyene bjale bana ba gagwe ba bangwe ke ba, Moroka a ya a tsea mosadi ga Popela Maletsatsi, Hlophi a ya a tsea mosadi ga Mahlo, Boapa a tsea ke ba ga Molapo, Sapina yena o gana go tseiwa, empa ke mothepa bagwera ba gagwe ke Mathari.

Mamabolo a tsea mosadi ga malome a gagwe, Makgofe a belega Mangedi, ke yena ngwana wa Makgofe fela. Mangedi a tsea mosadi ga Lebolai yowe leina la gagwe elego Madibi.

Mathuhu ke moratho wa Mamabolo, bjale Mathuhu a tsea mosadi Lekapa ngwana Sebase, a tla a belega Sephamo, ke moka yaba a sa belega, bjale Sephamo a hwa a sesu a tsea mosadi, bjale mmagwe a bona gore lapa la gagwe le ka hwa a boela ga gabo a ya tsea mosadi yowe barego ke Sejabaledi.

49 Ge Modimo o ganne gore lapa la se ke la gola wa gana.

Sejabaledi a belega ngwana wa mohlankana, bjale a hwa e sale yo monyana, bjale a goma a belega yo mongwe wa ngwanenyana ba re ke Motšatši ke moka a sa belega. Bjale lapa le le tla hwa taba taba ge mosadi yo Sejabaledi ge a ka gopola ka maatla, a tseu dikgomo tsa mopedi a gagwe a ya a tsea mosadi ka tsona, a retse mohlomong lapa le ka tsoga, ge a ka ja swa ke moka le hweletse leina la ngwana Sebase kgorong ga Mašumu.

50 Mathuhu a goma a tsea mogadikane wa Lekapa leina ke Theti, Theti a belega bana ba, Matlwane a tsea ke ba ga Mahlo, Lephatsi a tsea Mamosala ngwana Raganya le dikgaitse di tsa gagwe tse pedi tsewe di sesigo tsa tseiwa ke Motsatsi le Polena. Kgoro ena ke ngodilego ba re ke ba ga Mašumu wa ga Mamogagare, bjale go na le kgoro e ngwe se ya ga Mašumu, ba re ke ba ga Mašumu wa Mamotetwa.

Mašumu wa ga Mamotetwa.

Bjale bana ba ga Mamotetwa ke ba ba, golo, batatho ke ba ga Mašumu wa ga Mamogagare, ka mokgwa o, Mamotetwa le Mašumu ke bana ba motho ka o tee.

Bjale Mamogagare a tseela mogolwane ditulo tsa gagwe, ke gore mogolwane o be a tshwenya ke lekges wa, e re ge batho ba robala ke moka yena a tloga a e batlabong.

51 Bjale batho ba ba tswago ba lla, go ba fihla bosego, bjale Mašumu a fela a tsoga a e ya a kokotela mogolwane, bjale ke moka a sa mo hwetsane.

Bjale e re ge bosele, ke moka a motse gore bosego ke ile ka bona motho a etswa a lla, bjale ke mutsitse gore a gome, o tla tla go sasa.

Bjale ke moka mokgalabje yo wa ga Memotetwa, a no dira bjale bjale go fihlela go hlaga taba e kgolo bjale ka moswana ba mmotisa gore bosego o beneng, ke moka a re go bona a se nna moloi, ke lalago ke sepela bosego.

52 Bjale banna ba mo ganella, gore o ke o bolele thereso mokgalabje ka go rialo e be ba nyaka go mo lifisa, bjale mokgalabje a bona gabotse gore lekgotla le nyaka go mo lifisa, a re go bona kudu a bolela a libile moratho, a bolela ka go etheta a re, ke nna polo tota ya ga Mašumu wa ditlokane, ka gorialo, ke gore tsea a gago mapara nna a ka ke tsere.

Awa banna ba leka ka maatla go mo rapela ka baka la gore wa kwa a bolela polelo ewe a thata go tia motho.

Bjale ke hlalosa moloko wa bona, fela ge e le moloko wa kgoro yo Ma bogagare ke hlalutše.

Manotetwa bana ba gagwe ke bo Mathule, Mapalakyane le Masie, Masie yo ba moreta ka gore ke madome thata ya seepe.

53 Bana ba Mašumu ke bo Matsoboloko le Ramatlwane, mmagwe bona ke ngwana M tswiki, ngwana Mongale. Bjale Mathule le Mapalakyane ba ile ba hwa e sa le masogana.

Masie a ya a t ea mosadi ga Letswalo mosadi eo wa gagwe a ka a moka o ile a mo lata, bjale ba gabo ba mo lats ba ya ba mmitse gore a boe gae.

Lebaka lewe ba ilogo ba mo lata ka lona, ke gore Masie ke lekgothwane, bjale ke ngwana yowe a k goba a okwa batswadi se ba se bolelago. Bjale yena papagwe Manotetwa a mo fa lenaka la pula.

54 Naka la pula ke lenaka le le nago le tshidi ena motho a no e swanerela, fela kanthe le madi a motho. Ke gore ge pula e tla na ba swanetse go kgotla motho, bjale ba tsee madi a gagwe ba yo foka manaka a pula ka ona.

Lesaba ka lona lebaka lewe lesaba la ga Mašumu e be le fela bjalo ba bona gore re a fela ba re go Masie o swanetse go tsea dilo tse tsagago o lahla ge o sa rate go lahla o ye o fe ba ga Mohlabe.

Masie a tloga le lenaka a fihla a le uta dikomaneng. A boela ka gae, ba re go yena a o tso uta goba go fa ba ga Mohlabe, goba

o lahlile ka ge ri ile ra re o lahle. A bona gore ba mefeletswe
55 ke ge a tloga a yo dula ga makgolo wa gagwe.

Masie ke madome ba shala ba lema, mabele a ile kowa e le
theberebe go a fisha letsatsi ke ge ka morago ba mo lata ba
e ya ba umitsa awa a fihla ke moka a tsena ka nokeng ya Seduma
mowe barego ke phororong, ke moka pula e na ka lona letsatsi
lewe.

Setho ke tsatsi leba agago setho se fateng sa malobe, ba ile
ba bolaya kgomo le nku. Bjale ka morago o ile ke boela morago
kgosi ya Makhutswa Matshangwane a gana.

Madome a na a dula, ke moka ka morago a ya ga makgolo wa
56 gagwe go kgopela sego sa metsi ba mo dumella a tsea mosadi wa
gagwe, leina la mosadi ke Digwagwane.

Digwagwane ngwana wa gagwe ke Mašošo, Mašošo a belega
Mamotetwa Mamotetwa a belega Mokgopa bjale Mokgopa a belega
Masoso, Masoso a belega Matsoboloko le Mathule.

Mathule ke motlogolo wa ga Maile, a ya a tsea mosadi ga Ma-
lome wa gagwe yowe leina la gagwe elego Masetshabe ngwana
Maile.

Masetshabe a belega Masenkele a tsea ke ba Raganya, wa
bobedi ke Mapule a tsea ke ba ga Thobetsane, ngwana wa boraro
ke Mokgadi a tsea ke ba ga Mohlabe, Ngwana wa Mohlankana
57 ke Serutle o ile a hwa a sesu a tsea mosadi lekgothwane la
bona ke Mpedi a ya a tsea mosadi Matsie ngwana Lokweng.

Matsie a belega Masoso, Masoso a se ce ke a tsea mosadi
ga malome a gagwe a ya a tsea mosadi ga Popela Nkekešane.

Kgoro ena ea ga Mašumu ke kgoro tse pedi empa le ga go
le bjale yowe elego yo mogolo ba mo tseba. Ke batlogolo ba ga
Thekwane ka baka la gore mogolo wa bona o ile a tsea mosadi
gona, ke be kgoro ya Mamogagare ba kgoro ya Mamotetwa ga
malome wa gagwe ke Maile. Bjale kgoro tse pedi tse kgosi
58 ya bona ke ngwana wa Maboganyane ngwana Thokwane, empa ka
setswalong yo mogolo ke Mamotetwa, Mašumu ke moratho, bogosi
bo fitile le moratho, Mašumu.

Bjale ke setse ke hlalositse gore mosadi wa Mamogagare yo mogolo ke Maboganyane ngwana Thekwane ke ngwana wa malome wa gagwe, ngwana wagagwe ke Motabea ke yona kgosi ya ga Mašumu bana ba Mamotetwa kudu nka re ditlogolo tsa gagwe ke bakgomana.

59

Kgoro tsena tharo tse ke teng e tee, Mašumu, Mamotetwa le Maseokoma, ba bina phoofolo ka e tee tlou, ka moka ga bona melato e ablolwa kgorong ya Motabea.

Mashumu wa ga Maseokoma, ke gore ba ile ba tsea mosadi ba re ke Makeswele. Ba ile ba mo tsea ka ngwaga owe batho ba ilego ba ya ntweng ya Mathsipi, mowe lesaba la go ya la fela. Makeswele, mouna wa gagwe o ile a hwa gona ntweng ya Mathsipi bjalo ba sala ba meka.

A segela ke Masefane Masete, bjalo Makeswele a belega bana ba, Mogowe goba Mabatla, Mabuwakanye ke bablankana, base- ts ana ke Maseboko a tsea ke ba ga Mohlabe Phasuku, ke mokgomana, Madintsi a tsea ke ba ga Komana.

60

Makeswele ke ngwana Mathaba, ka gorialo ke gore bana ba gagwe ke ditlogolo tsa ga Mathaba.

Mogowe goba Mabatla basadi ba gagwe ke Matchikgidi ngwana Raganya dikgomo tsa go tsea yena di tswa Maseboko, ke gore ge Maseboko a ka ba le ngwana wa mohlankana o swanetse go tsea mosadi lapeng la Matchikgidi.

Mosadi wa bobedi ke Makopya goba Makopi ke ngwana Thobetsane Dikgomo tsa go tsea yena di tswa Madintsi yowe a ilego a tsea ke ba ga Komana.

61

Mabatla o ile a tsea dikgomo tsa go tswa dikgaitse di tsa gagwe ke moka a tsea basadi ba babedi, kganthe dikgomo tsa go tswa Madintsi e be di lebane Mabuwakanye.

Matchikgidi a belega bana ba, Mpyafe a tsea ke ba ga Mametse bjale Mabatla a tsea dikgomo tsa yowe moredie a tseisa Mabuakanye mosadi ka tsona yowe leina la gagwe elego Mahlabaaenwa. Ngwana wa bobedi ke Mokgatso a tsea ke ba ga Mabakane, dikgomo tsa go tswa yowe Mokgatso tsa tsea Chwene, Mabatla a dulanae, bjalo ka morago mabatla a mo tlogela gwa ~~tsena~~ tsena Moketselo a dula le Chwene.

RM/

62 Makopi o ile a belega bana ba bahlankana Mokomatle
Supulugane le wa ngwanenyana ka o tee Moganepedi a tsea ke ba
ga Matibidi, ke moka dikgomo tsa go mo tsea tsa ya tsa tsea
Matuhu monna wa gagwe e a ba Mokomatle.

Basadi ba Mabuwakanye ke Mahlabaenwa ngwana Mašumu ke
gore ka baka la go bitsa ka methopo e sele ya maina a batswadi
o tsere mosadi lelokong la gabo bare ngwana wa rengwane ntsee
kgomo di boela šakeng.

Bana ba Mahlabaenwa, ke Mankgogwane a tsea ke ba ga
Raganya. Dikgomo tsa go tswa Mankgogwane tsa tsea Lepato
ngwana Mašumu ngwana wa bobedi Mapeta a tsea ke ba ga Thobetsane
dikgomo tsa go tswa yena tsa tsea Manku ngwana Mathaba.

63 Mosadi wa bobedi wa Mabuwakanye ke Makomane bana ba gagwe
ke Makgetlako a tsa ke ba ga Mohlabe ke monna yo barego ke
Mokalle moratho wa kgoši dikgomo tsa go tswa yena tsa tsea
Mokradi ngwana Mabekane. Ngwana wa bobedi ke Monyenye a tsea
ke ba ga Mahlakwana dikgomo tsa go tswa yena tsa tsea Motsatsi
ngwana Mekgopa, Ngwana wa boraro ke Mokolokoto ke wa mohlankana
a hwile e sa le yo monyana. Ngwana wa bone ke Madie le yena o hwi-
le e sa le yo mohlankana. Ngwana wa bohano ke Masefane le
yena ke mohlankana o hwile e sa le yo monyana. Ngwana wa
botshelele Letladi mohlankana, wa busupa ke Thoto.

64 Mosadi wa Mabuwakanye wa boraro ke Setlago ngwana Mashabe
a bolega bana ba Mapele, Matseke, Moseki Makgowa ke bana ba
bahlankana. Ba banenyana ke ba Masekolo a tsea ke ba ga
Matlou, Ntilane a tsea ke ba ga Malatsi, Mamotlola a hwa e sa le
kgarebe, lekgothwane la bona ke Senyathele ke mohlankana le yena
o ile a hwa e sa le yo monyana.

Moketselo mosadi wa gagwe ke Ohwene, pele ga gore ke
ngwale bana ba Moketselo ke kopa tswarello ke sile bana ba,
Mahlabaenwa mosadi wa pele wa Mabuwakanye.

65 Mahlabaenwa bawe ke ba siligo ke ba Ntilane a tsea ke ba ga
Mabele, dikgomo tsa go tswa Ntilane tsa ~~tsa~~ tsa Malempa ngwana
Matlou.

RM/ Malempa ke mosadi wa bone wa Mabuwakanye a belega Letwatwa
Manoka a tsa ke ba ga Mogaahla, dikgomo tsa go tswa Manoka tsa

tsee Matsapona ngwana Raganya, Lekgothwane ke Lekotlo. Wnago bona Malampa ke ngwana Matlou, ka go rislo ke ngwana Matlou, ka go rialo ke gore mogolo Letwatwa e ka a ya go tsee mosadi ga malome wa gagwe.

Lekotlo e tsee basadi ba babedi, mosadi wa pele ke Mkwape ke ngwana Mahlo, wa bobedi Kapule ngwana Matlou, moratho a ya e tsee ga malome wa gagwe fela mogolo o be a hwile ka lebaka lewe.

66 Moketselo mosadi wa gagwe Chwene bana ba gagwe ke Sefene a tsee ke ba ga Mebakane, dikgomo tsa go tswa yena tsa tsee Motale ngwana Makgopa monna wa gagwe Madire. Malehu a tsee ke ba ga Sebatana dikgomo tsa go tswa yena tsa tsee Makgorong ngwana Makgopa.

Bahlankana ke Mmaphosa, Kgophi le Matobola, ke gore ngwana wa pele ke yena Sefene, ka morago Mmaphosa, ka morago Kgophi, ka morago Matobola, Malehu ke lekgothwane.

67 Nthsele mosadi wa gagwe Mamorei ngwana Raganya. Bana ba gagwe ke, Mapuswane a tsee ke ba ga Sekgobela, dikgomo tsa go yena tsa tsee Jone ngwana Raganya. Mohlankana Sanake, Manku a tsee ke ba ga Mašumu, dikgomo tsa go tswa yena tsa tsee Makoma n ngwana Rakgwale Mahlabaenwa a tsee ke ba ga Mohlabe, dikgomo tsa go tswa yena tsa tsee Leponene ngwana Thobetsane. Bahlankana ba bangwe ke bo Nyabanyaba, Penene Tsone le Modupi le Kgothwane.

Moketselo e goma e tsee mosadi wa bobedi leina ke Motlailane ngwana Mathaba. A belega bana ba babedi Makoma a tsee ke ba ga Mašumu, dikgomo tsa go tswa yena tsa tsee Maseepe ngwana Mathaba. Kgaitsemi ya gagwe Molale.

68 Mosadi wa boraro Maite ngwana Saai, a belega bana ba, Mokobo, Digoba le Mamagobe ke wa mosetsana o ile a hwa e se le yo monyana. Bana ba bangwe ke bahlankane.

Bjale kgoro ena ya ga Maseokoma e godile, ke ditlogolo tsa Makeswele kgotlelle Molepyadi. Ke gore mosadi yo o ile a dira taba e kgolo ewe kgosi ya go mohlabela kgomo.

T_gba ewe e go e dira, o ile a re ge a etswa masemong, a re ge a tshela noka ya Sedukwi a e ya gae, a hlakana le lepono, bjalo lepono la re go mosadi o ya kae, mosadi a re awa ke a gae, mosadi

69

a feta, ke moka lepono la mo šala moragō.

Mosadi a fo sepela, le lona la no sepela. Se bone tholwana boreledi teng go yona go a baba, kganthe ge mosadi a sepela o gopola gore o tla dira bjang, ka gobane ge a yo fihla ka gae, ba tla mo kwela bohloko.

Erile ge ba fihla nokeng ya Morola, letsibugong la bodiba, Lepono la kwatana fase ka dikuru le nwa metai, mosadi a tsea lafsika a pyatla lepono ka lona blogo, lepono la wela ka gare ga metai, ke moka a napa a molaya, a ya a hlaba mokgosit ba ya ba seena lepono ke moka ba le lahlela ka bodibeng. Bodiba bjowe ba re ke bodiba bja lepono.

70

Kgosi ya no lumisa ka kgomo ba ile ba dira mabjalwa batho ba kgobakana ke moka kgosi a turisa mosadi ka mokgwa o a ka kgona le go hlalosa bogale bja mosadi.

Kgosi ya bona ke ngwana wa Mabatla wa mosedi wa pele, bjalo mosadi yo wa pele a ke a ba le ngwana wa mohlankana, ke Matchikgidi o ile a belege basetsana fela. Le gona a ka a ya a tsea mosadi ga malome wa gagwe ga Mathaba.

71

Dikgomo tsax baredi ba Matchikgidi di ile tsa tsea Mahlaba-
anwa mosadi wa Mabuwakanye, tsa yo mongwe tsa tsea Chwene
mosadi wa Moketselo. Bjale mosadi wa bobedi a ba le bana ba
bahlankana, yowe elego Mokomatle, ke ngwana wa Makopi, ka gorialo
ke gore kgosi ya bona ke Mokomatle, motlogolo wa ga Thobetsane.

Ekabe ba tsee dikgomo tsa moredi wa Matchikgidi ba tsee
mosadi a tle a apee le Matchikgidi mohlomong o be a tla tla a be-
lega ngwana wa mohlankana yaba kgosi.

72

Ge ba nyaka gore bogosi bja kgoro ya gabo bo tloge ga
batlogolo ba ga Thobetsane ba swanets e go tsea mosadi ga
Mathaba, a tsea ke ngwana wa Mabatla, gona ngwana yowe a tlilo
go mmelega a tla ba kgosi ya kgoro ya Mašumu wa ga Maseōkōma.

Kgosi ya kgoro tse tharo tse ke motlogolo wa ga Thekwane.

Kgoro ya ga Popela

Kgoro ena le yona ena le makale a mabedi, ke kgoro ya ga
Mokana wa Tau le kgoro ya ga Segokgomele.

Ba ga Popela wa Segokgomele.

RM/

Segokgomele ke mosadi monna wa gagwe ke Motsebore. Bjale

Segokgomele a belega bana ba Mai ke mohlankana, Leoape a tsea ke ba ga Mašumu, Madigale a tsea ke ba ga Thobetsane, Makgomo a tsea ke ba ga Thobetsane. Masephoko a tsea ke ba ga Popela wa ga Mokwase. Mohlankana e be a le o tee fela.

73 Mei a tsea mosadi Mamogola ngwana Masete. A fihla a belega bana ba, Motsebore, Kgopa goba Matsoboloko, Mamolotli a tsea ke ba ga Thobetsane, Kanono o ile a hwa a sesu a tsea mosadi, Phesesane, Maganong a tsea ke ba ga Mongale, lekgothwane la bona ke Nkgotlo a tsea ke ba ga Masete.

Mosadi wa bobedi Mahlageng ngwana Mašumu a belega Maponye a tsea ke ba ga Mašumu, Masefane Kgopana Masephoko a tsea ke ba ga Popela lekgothwane Kgasa.

74 Motsebore a tsea mosadi, Matlawane ngwana Mašumu, a belega Madigale a tsea ke ba ga Mašumu. Madibi a tsea ke ba ga Mongale, Matsopha, Motsatsi, Malesa, Thwadi lekgothwane Mamogola a tsea ke ba ga Thobetsane.

Mosadi wa bobedi Magampane ngwana Mokgahla a belega bana ba Mokolane a tsea ke ba ga Raganya Mapae, Maale a tsea ke ba ga Mašumu lekgothwane Kiba. Ba kgoro ya ga Popela ya Mokwase goba Mokana wa Tau.

Mosadi wa Mokana wa Tau ke ngwana Masilu ngwana Mokgotho. A belega bana ba Mapholo a tseiwa Mapulaneng ke ba ga Maletso. Mahlapholane, Maphefo a tsea ke ba ga Mohlabe.

75 Mosadi wa bobedi ke Magalaneng ngwana Mokgotho a belega bana ba Matseke a tsea ke ba ga Tau, Makgomo a tsea ke ba ga Saai.

Mosadi wa boraro Molewane ngwana Sokane a belega bana ba Sepedi Mahodu a tsea ke ba ga Mabakane, Madintsi a tsea ke ba ga Moyene, Mamei a tsea ke ba ga Mafogo lekgothwane Mamobu a tseiwa Bokgaga.

Mahlapholane mosadi Makgope ngwana Mongale a tsea ga malome wa gagwe. A belega bana ba Nkonyane a tsea ke ga Mohlabe a e ya ga rakgadi wa gagwe Maphefo. Mosilo, Kgerese, Mankoba goba Mamolotli a tsea ke ba ga Mohlabe, o ya bubula ntlo ya mogolwane lekgothwane Makhei.

76 Mosadi wa bobedi ke Mokgadi ngwana Raganya, mosadi yo o ile a hwa le mpa.

Sepedi mosadi wa gagwe Polena ngwana Mašumu, le yena a ka a ya a tsea mosadi ga malome wa gagwe ga Sokane. Bjale mosadi wa gagwe a belega ngwana wa mohlankana ka o tee, yowe leina la gagwe elego Manyala.

Manyala le yena a se ke a ya go tsea mosadi ga malome wa gagwe, a ya a tsea ga Sebase.

Mosadi wa bobedi ke Mamabogo ngwana Madike, ke mosadi yo a ilego a hladiša ba ga Mola a setse a le mathsegong, bjalo a fihla a belega ngwana ka o tee leina ke Mamabu ke mosetsana.

77 Bjale kgoro tsena tse pedi tsena dino arogana ka baka la maina a batswadi empa (sefane) (seboko) goba lelopo ba bitša ka lelopo ka le tee. Ke gore Mokwase (Mokana wa Tau) le Segokgomele yowe monna wa gagwe a ilego a hwa ntweng ya Mathsepi Motsebore.

Segokgomele a sala a nodula, Mokana wa Tau a se ke a mo segela, a no phela le batho ba sele, ka go rialo a re ba bogadi a ba nthate, ke ge a re ke rena ba ga Popela wa Segokgomele, ka gobane bana ba ka ke letse ka bušuwana.

Mokwase le Motsebore, ke bana ba mosadi ka o tee, papago bona ke Rapopela, mogolo ke Mokwase.

78 Kgoro e kgolo mona dikgorong tsena tsa ga Popela ke kgoro ya Mokwase ka baka la gore ke ngwana wa pele. Kgosi ya bona ke Mokana wa Tau bjale morwa wa gagwe Mahlapholane ke yo mogolo ke motlogolo wa ga Madiagane soboro seopele koma bagolo ba sa e opele ke Mokgotho.

Mahlapholane a ka a tsea mosadi ga malome o ile a tsea ngwana Mongale a belega Mosilo ke motlogolo wa ga Mongale ke yena yowe eleng yo mgolo.

Kgoro ya ga Masete.

Kgoro ena le yena ena le ripa tse pedi ke kgoro ya Masete wa Mogosi le kgoro ya Masete wa ga Butswana .

79 Masete wa ga Butswana. Butswana ke leina mosadi wa gagwe ke Malebepe ngwana Mahlakwana, empa mosadi wa pele ke Magari

ngwana Mašumu mosadi wa boraro ke Magabolle ngwana Mašumu.

Magari bana ba gagwe ke Motsatsi a tsea ke ba ga Lewele, Mamogola a tsea ke ba ga Popela, Maale a tsea ke ba ga Segodi lekgothwane ke Holobje goba Manyane a tsea ke ba ga Mahlakwana.

80 Magari o belege bana ba basetsana fela bjalo ka go rialo, Butswana a bona gore awa lapa la gagwe le ka hwella, a tsea dikgomo tsa moredi wa gagwe Motsatsi a tsea ngwetsi wa Magari Malebepe. Malebepe bana ba gagwe ke Sebatana, Makgapa a tsea ke ba ga Lewele, dikgomo tsa go tswa yena tsa tsea Thope ngwana Mahlakwana. Lolo a tsea ke ba ga Lewele, Mokele Maboapa a tsea ke ba ga Masete wa Mogosi.

Magabolle a belega bana ba, Mamoko a tsea ke ba ga Mahlo mokgomana Madipadi Mabale a tsea ke ba ga Lewele.

81 Sebatana basadi ba gagwe ke Madiketlele goba Sebako le Thope. Sebako a belega bana ba, Butswana, Manakana Maale a ya go apeela ga rakgadi wa gagwe ga Segodi, Mahole, Sasi lekgothwane ke Matsoboloko le Mokele o hwile e sa le yo monyana. Madiketlele goba Sebako ke ngwana Mahlakwana, byalo bana ba ke batlogolo ba ga Mahlakwana.

Thope ke ngwana Mahlakwana, bana ba gagwe ke bo, Motsatsi a tsea ke ba ga Lewele, Chemo a tsea ke ba ga Raganyo Mohlankana Sebeu lekgothwane ke mokgadi a tsea ke ba ga Mathake.

Ditaba di ile tsa fapanya ke yena makgolo wa bona Butswana ka baka la gore a tsa dikgomo tsa go tswa moredi wa gagwe a ya a tsea ngwana Mahlakwana, bakeng sa gore a e a tsee ngwana Mašumu gore bogolo bja ga Mašumu bja se ke bja hwella.

Bjalo lehono ke batlogolo ba ga Mahlakwana, ka gorialo basadi ba yo tsea ga malome wa bona ga Mahlakwana.

82 Mosadi wa Sebatana wa boraro ke Machege ngwana Popela, a belega bana ba, Mathogolo, Lekwapa e be e fo ba bana ba bahlankana ka babedi bjalo Mathogolo o ile a hwa e sa le yo monyana.

Lekwapa a gana go ya go tsea mosadi ga malome wa gagwe, a re e be a le bane go tsea kem mogolo wa ka, ke moka a ya a tsea mosadi ga Mohlabe Manhlawane.

83 Mokele mosadi wa gagwe ke Mamarumu ngwana Lewele a belega Matonthse a hwa e sa le le ogana empa mosadi a lositse, Sebatana a sala a ya a tsea mosadi wa mogolwane, yowe leina elego Mantsana ngwana Ramosaba. Memaila a tsea ke ba ga Lewele Maganong. a tsea ke ba ga Mongale Matseke (Thomas), Kalebe lekgothwane la bona ke Lolo.

Kgoro ya Masete wa Mogosi.

Matebete goba Mogosi Mosadi wa gagwe ke Malebonyane ngwana Mathake a belega bana ba Matau Saga-saga, Modise, Malehu a tsea ke ba ga Lewele dikgomo tsa go tswa yena tsa tsea Masekana ngwana Moyene Maboganyane a tsea ke ba ga Popela dikgomo tsa go tswa yena tsa tsea Mofefa ngwana Mathake.

84 Matau mosadi wa gagwe Masekana ngwana Moyene bjale o arugile bakeng sa gore a e a tsee mosadi ga malome o tso tsea kgorong e sele. A belega bana ba Mokgadi a tsea ke ba ga Lewele, dikgomo ts a go tswa yena tsa tsea Ledimo ngwana Mathake, Malegodi, Malehu a tsea ke ba ga Mohlabe, ka baka la boloi bja mmagwe Matau Malebonyane a loile mosadi wa Phasuku, bjalo ba rera gore mosadi o swanetse gore a bolaiwe, bjalo a chabela ga Mokgotho, ba re ba bolaya morwae Matau ke ge a ncha moredie a tsea ke Phasuku Mohlabe. Lega go le bjalo o ile a nyadiwa, dikgomo tsa go tswa yena di ile tsa tsea Makoma ngwana Moyene, Sekgwaru, Mahole, Makgoba, Phaume a tsea keba ga Lokweng dikgomo tsa go tswa yena tsa tsea Mapakala ngwana Thekwane.

85 Sagasaga mosadi wa gagwe ke Maboapa ngwana Masete bana ba gagwe ke Nkone a tsea ke ba ga Morei, dikgomo tsa go tswa yena tsa tsea Otsi ngwana Mašumu Tselayaborwa, Letsofi, lekgothwane Thoto.

Mosadi wa bobedi ke Otsi ngwana Mašumu o ile a belega ngwana wa ngwanenyana ka o tee, leina la gagwe ke Malai a tsea ke ba ga Thobetsane, dikgomo tsa go mo nyale ba ile ba fetsa ka go bolaya. Malai a na mogadibo yowe morwa wa Malai a swanetsego go tsea mosadi dikgomo tsa ga Thobetsane di ile ka leweng.

Modise mosadi wa gagwe ke mofefa ngwana Mathake a belega bana ba Jagasaga, Madi Ntsotsodi.

86 Malegodí morwa Metau o hwile a sesu a losa mosadi, bjalo kgo-
 si ke moratho Sekgwaru a ya a tsea mosadi ga malome wa gagwe ga
 Moyene leina la mosadi ke Makoma a belega bana ba, Malehu a
 tsea ke ba ga Manas o, dikgomo tsa go tswa yena tsa tsea Nkoke
 ngwana Makokoropo, Masilu a tsea ke ba ga Raganya, dikgomo tsa
 go tswa yena ba ile ba di bolaya, Mošiana wa go šala wa tsena
 lenyalong la Nkoke. Bana ba bahlankana ke Nkhudi, Mefetadi
 lekgothwane ke Maepe.

87 Mahole mosadi wa gagwe ke Mapakala ngwana Thekwane, a
 belega ngwana ka o tee wa mosetsana Mothoka, a tsea ke ba ga
 Raganya, ke mosadi wa magadi a mabedi, empa motho wa go losa
 pele ke Raganya, bjale ka morago Mohlabe a fihla a disa, a ba
 a motchabisa, awa ba ga Masete ba smogela dikgomo tsa ga Mohlabe.
 Bjale mosadi a ba a ba le ngwana bogadi erile kowa ngwana a bula
 Raganya a fihla a tsea mosadi wa gagwe. Mohlabe a re ke a
 belaela ba ga Masete ba mre awa dikgomo tse nne ke tsa go gafa
 mosadi tse nne gape ke tsa go lefa molato wa mpa ke moka ditaba
 tsa fela, Raganya a feta le mosela wa tshipi ya gagwe.

88 Makgoba mosadi wa gagwe Molawa ngwana Mohlabe a belega bana
 ba, Mahole, Makaanpea, Motsatsi a tsea ke ba ga Rakgwale, dikgomo
 tsa go tswa yena tsa tsea keko ngwana Moraba. Phaume a tsea ke
 ba ga Morei lekgothwane la bona ke Mogale. Sagasaga Mosadi wa
 gagwe ke Lephee ngwana Mathake, a belega bana ba, Madibi a tsea
 ke ba ga Raganya, Malehu a tsea ke ba ga Moraba, Maseboko a tsea
 ke ba ga Mohlabe. Bahlankana ke Modise, Moletele, lekgothwane
 Mohumi.

Madi mosadi wa gagwe ke Pharare ngwana Makokoropo, a belega
 bana ba, Sagasaga, Mamogola Mosetsana a hwa e sa le kgarebe,
 Mamane le yena ke mothepa, Molaudi e sa le ngwanenyana lekgothwane
 Madikomo.

89 Ntsotsodi mosadi wa gagwe ke Mapule ngwana Mathake, ngwana
 ka o tee wa ngwanenyana leina la gagwe ke Nganya e sa le
 mothepa. Bana ba Maboapa ba tsea basadi ke barwa ba Sagasaga.

Tselayaborwa mosadi wa gagwe ke Mokento, Motsatsi ngwana
 Masete a fihla a belega bana ba, Selwaletsatsi e sa le
 mothepa, Kgwente le Mokaekae ba babedi ba ke bahlankana.

Letsofi mosadi wa gagwe ke ngwana ga ga mobe ngwana Mongale bana ba gagwe ke bo, Maboapa, Thaita ke banenyana Mofefa le yena ke mosotsana.

Thoto mosadi wa gagwe ke Enele ngwana Letswalo, yena a ka a ba le ngwana.

Dikgoro tsena pedi tse ke selo se tee, ka gobane Mogosi le Butswana ke bana ba mosadi ka o tee, Mogosi ke mogolo, Butswana ke moratho, mmago bona ke ngwana Mathake. Bjale kgosi ya kgoro
90 tse ke ngwana wa Mogosi yowe elego Matau ngwana wa pele, bjale Matau a belega Malegodi a hwa e sa le lesogana, Madulong a gagwe gwa dula moratho wa gagwe Sekgwaru S ekgwaru a belega Nkhwidi ke yena kgosi ya bona.

Kgoro tsena nne tse Mohlabe, Mašumu Popela le Masete ba bolela gore ke teng e tee, bjale ba no fapana fela ka malopo a go ipitisa ka maina a bo papabona.

Mohlabe ke leina, Mašumu ke leina, Popela ke leina le Masete ke leina, Bona batho ba ke bona dikgogotswadi, e feia ka moka ke ditlogo tsa Segopane le Selote, ka gobane ke kwa gore
91 Segopane le Selote go kwagala gore ke bana ba motho ka o tee.

Batho bana ba tswa ba le ga Zulu, bjale ke Matebele, bjale ba ekana ka gore Maroba ba Makhitsi ba ekana ka gore Maripa theko.

Direto tsa bona mo mathomo dia fapana, bjale mafelong dia gahlana. Sereto sa ga Mohlabe ke ba ga Mohlabe wa tswela ya mokwala wa Mafoladi amogosi, nna re boya segodikane moseteng, ga ramogo o mabele moatsa go rasa mafotla, segodikane re isa mafotla, segodikane re isa moano, nna re boya Setalataleng.

Sereto sa ga Mašumu Mašumu o boya sekgwese Monamalla, ga
92 mmadibarudi ba rege kgomo le motho, re boya segodikane moseteng gara Madome o thata, gara Mohlaka o fetsa ke Mabudi, segodikane re isa moano, nna re boya setalataleng.

Popela sereto sa gabo, ke Popela molla tshakwe, mpya chweu ya bo lesibi, se ise mmala le na a, nna re boya lekane mabje mara-maga, mabje madula ke dikgosi, nna re boya segodikane moseteng, moseteng re isa moano, re boya Setalataleng.

Seteto sa ga Masete ke Masete a mabe a mokwala a go kwala kgole bopele le tsakwe, wa mala diatla a thsakwe kgosi ya mosedi wa malepeng. Ba boya mogo o mabele mothogolo a maswe. Ba boya hlapa ka rodi moseteng, moseteng re isa moano re boya Setalataleng.

93 Bjale ditaba di bjalo fela mafelong ba kopane ka gore re boya Setalataleng, ka moka ba re kowa Segodikane ba isa moano.

Segodikane sewe ba lehono ba bolelago sona bara thaba owe noka ya yona elego moseteng, ke gore noka ena gae ele fela ena le phororo e kgolo.

Ngwaga o bonago e seta, ke ngwaga wa molao, kgale ge dipula di sa na e be e e seta ga bedi mongwageng. Setalataleng felo fawe go no dula go le go go tala selemo le marega go fo swana.

94 Lekane ke lefsika le legolo, eka motho o no le bea, ba ga Mametsa le ba ga Mohlabe ba kile ba ya ba le ga rametsa, gore le kgokologe, la ba sita.

Ba ga Mametsa e be ba eme ka theko ya leboya, ba ga Mohlaba eme ka theko ya borwa, bjale ba re bawe le kgokologelago ka ga bona ke gore ba fentswe bogosi ke bja bala ba maatla, wa lefsiki le ile la ba sita.

Kgoro tsena ka moka di ngwadilwego ka mo gedimo di bina tlou, bjalo ba tselana bjale ka ge di hlalusitswe mo mananeong a bona a go tswalana. Popela a tsea Popela, Masete a tsea Masete ke gore ba rakisa seema sa gore ngwana rangwane ntsee kgom di boela sakeng.

95 Kgoro e e di latelago ke gk kgoro ya ga Mongale, empa kgoro ena ke kgoro ya bina nare, bjale e ile ya epea ka fase ga babina tlou go fihlela le lehono ge sa no ba bjale, kgoro ga banareng ba Makhutswi a ba tsene, ba tsena ka babina tlou.

Bjale le yona ena le makale a mabedi, ke kgoro ya ga Mapenyane le ya ga Nkhulukwane.

Kwatsepe ke papago Nkhulukwane le Mampenyane (Mphefe), bjale mogolo ke Nkhulukwane, Mphefe ke moratho.

Kwatsepe basadi ba gagwe ke bo Marwale ngwana Mokgotho, Mathetho ngwana Lewele, Mokoto ngwana Malapane, ke ngwana ke ngwetsi ya Marwale.

96 Marwale bana ba gagwe ke Matsame o ile a tsea ke ba ga Mametsa ba kgoro ya ga Lewele, dikgomo tsa go tswa yena tsa tsea Mokoto, le yena ke ngwatsi ya Marwale. Mokoto ke ngwana Malapane.

Mathetho bana ba gagwe ke bo, Maphuti a tsea ke ba ga M hofe, dikgomo tsa go tswa yena tsa tsea Maphuti ngwana Mapharu. Masabele a tsea ke ba ga Mokgahla, dikgomo tsa go tswa yena ba ile ba di ja. Mamokwale, a tsea ke ba ga Maphuru, o be a no ba le bana ba basetsana fela.

97 Mokoto bana ba gagwe ke bo Madulo a tsea ke ba ga Mabakane, dikgomo tsa go tswa yena tsa tsea Selote ngwana Mola. Makello a tsea ke ba ga Mahlakwane dikgomo tsa go tswa yna ba ile ba di hlakantsha le tsa Maphuti tsa tsea Makgarepedi ngwana Malapane. Phuti a tsea ke ba ga Maebane. Motala ke Mohlankana.

98 Motala basadi ba gagwe ke bo Mphodi, Makgarepedi. Mphodi ke ngwana Malapane a belega bana ba Marwale a tsea ke ba ga Malesa, Mabuatsela a tsea ke ba ga Malale. Makgaripedi ngwana Malapane a belega bana ba, Masethunye a tsea ke ba ga Maebane, dikgomo tsa go tswa yena tsa tsea Mabakane ngwana Mabakane Manamaladi o be a tsea Mabore ngwana Mongale, bjale Monamaladi a ya a hwa ntweng ya 1914. Papago Monamaladi yowe elego Motala a sala a tsea mosadi wa morwa gae a dula nae.

Ga go makatse ge Mongale a tsea Mongala ke gore ba rakisa seema se barego ngwana wa rangwane ntsee kgomo di boele sakeng, bjale ka dikgoro tse ke hlalusthego ka mo godimo.

Napane ke mohlankana morwa Motala wa mosadi yom Makgaripedi bjale ke yena yowe a goba a swanetse go dula le Mabore bjale le yena a hwa ex sa lesogana.

99 Kakae ke ngwana wa Mphodi e be e le monna wa lefatla le legolo la go goma ka sekgosing.

Gona le mosadi yo ba rego ke Mathetho mosadi yo leina lewe a se la gagwe leina la gagwe ke Masobo, la Mathetho ke la dikwero ka baka la gore o be a fela a etheta ka gore Pudi ke hlagaletse baola kanna melora goba makgwahla. Hlaloso ke gore Mamonyadiwe.

Kwatsepe ke ngwana wa Marwale basadi ba gagwe ke bo,
Mokoto, Motchakgi, Masegabu, Makgarenyane.

100 Mosadi yo Makgarenyane o ile a tloga mone nageng e, ka baka
la bophoko, a ya Magakala. Ba ga Mongale ba mo lata, ba fihla ba
mo amoga ngwana, ngwana yowe leina la gagwe ba re ke Matsio, a fi-
hla a hwa mo nageng e, empa mmagwe yena a sala.

Mokoto ke ngwetsi wa Nkhulukwane, monna wa gagwe ke Kwatse-
pe. Bjale ge Mokoto a tsea ke Kwatsepe ke gore ba itse ba ile
go tsoma ba ga Malapane ba hlaba ngwana wa Mongale ka moebebe.

Mongale a re go Malapane o na le molato, bjale ke ge Ma-
lapane a kwatanisa letolo bjale ke ge moka molato wa fela,
Marwale n re go go Mampenyane a dule le Mokoto a dumela.
Mampenyane ke ngwana yo monyane ke ngwana wa Motswaki.

101 Mampenyane o ile e fa ke Nkhulukwane wa mosadi basadi
ka gobane yo Nkhulukwane o ile a tsea dikgomo tsa baredi ba gagwe
ke moka a tsea basadi bjale a re go Mampenyane a le belle basadi.

102 Monna wa Nkhulukwane o ile a hwa ntweng ya sepallo se Kathsi-
pi, Mmago Mampenyane ke Motswaki. Mampenyane a tsea mosadi wa
gagwe leina la gagwe ke Makwiti ngwana Masete a belega bana ba,
Malapane goba Tsetsetse, Makgane a tsea ke ba ga Matabane ba
du a Makgalane, dikgomo tsa go tswa yena tsa tsea Ntibane ngwana
Thobetsane, Makonkwane, Makgope a tsea ke ba ga Popela, dikgomo
tsa go tswa yena tsa tsea Maganong, ngwana Popela,

Malapane basadi ba gagwe ke Ntibane ngwana Thobetsane.
Ntibane a belega ngwana wa ngwanenyana ka o tee, yowe leina
la gagwe elego Mabore ngwana Mongale a tsea ke ba ga Mongale ba
kgoro ya ga Nkhulukwane ngwana wa rangwane ntsee kgomo di
boele sakeng.

103 Mosadi wa bobedi Maganong ngwana Popela a belega bana ba,
Mokgopo a tsea ke ba ga Mašumu, dikgomo tsa go tswa yena tsa
tsea Maganong ngwana Popela a e tla ga rakgadi wa gagwe Maganong.

Makgope a tsea ke ba ga Raganya dikgomo tsa go tswa yena
tsa tsea Matapa ngwana Mohlabe. Makaya a tsea ke ga ba ga Popela.
Dikgomo tsa go tswa yena di ile tsa fetsa ke kgaitsemi ya
gagwe Modupi ka baka la bophoko. Lekgothwane la bona ke Polatši.

104 Makonkwane mosadi wa gagwe ke Thokwane ngwana Masete a belega bana ba, Motlalelehu a tsea ke ba ga Mabakane a tsea ke mosadi yo Masweu. Dikgomo tsa go tswa yena tsa tsea Makatsila ngwana Magomane, ke mosadi wa Makonkwane wa bobedi. Makello, Mpao a tsea ke ba ga Matabane, Mohwaaloba a tsea ke ba ga Mohlabe, dikgomo tsa go tswa yena tsa tsea Maganong, ngwana Masete.

Makatsila yowe elego mogatsa Makonkwane a tserwego ka dikgomo tsa go tswa Mokgopo, a ka a dula motseng wa ga Mongale, o ile a tloga a ya Polantane, bjalo Makonkwane a boela ga Magomane a gapa dikgomo.

105 Tswalano ya ga Mongale le ba ga Magomane ya fela, ka baka la moredi wa bona. Mpao ke moredi wa Makonkwane o belega ke Thokwane le yena o be a beetsitse ke rakgadi ya gagwe Makgane. A re e sa le kgarebe a tloga le Mapolantane bjale batswadi ba molata ba ya ba mitsa, awa a fihla a dula.

Khasane Moyene a fihla a bolela le Mpao Mabapi le go mo tsea ba kwana. Ke moka monna a tsibisa batswadi ba mosetsana ka sebaka gore ke kwane le ngwana wa lena, bjale batswadi ba fetola Moyene gore mosetsana o ya ga rakgadi ya gagwe.

106 Mpao a botsa batswadi gore monna yowe ke a mo nyaka, nna a ke nyake go ya ga rakgadi. Batswadi ba re go Moyene e tla o nyale, a fihla a nyala ka lesome la dikgomo le kgomo tse pedi a ba a tsea mosadi, ka morago Makgane a fihla a re go Makonkwane ke nyaka mosadi wa ka, bjale a re awa nna re paletse ke ngwana o tsere ke ba ga Moyene.

Mpao a kwa gore rakgadi wa gagwe o tlile, ke moka a hlala ba ga Moyene, a boela ga gabo, a fihla a re nna ga Moyene a ke sa boele ke nyaka go apeela rakgadi.

107 Dikgomo tsa Moyene e be ba sesu ba gapa batswadi ba re go moredi wa bona go lukile, fela ditaba ke tse wena Makgane tsea mosadi wagago o tloge nae, o se ke wa re fa dikgomo ka baka la gore ngwana wa rena a na nnete, e tla re mo o bona gore o dutsi nae, le gona a na le bana wa kgona o re nyalla, ka dikgomo o tsa moredi wa gagwe.

RH/ Makgane a tloga le Mpao e ka batswadi e be ba lora, mosadi a ya a dula ngwaga ka o tee, bjale ka ngwaga wa bobedi a tloga,

le mowe a ilego ba se tsebe. Makgane a sitwa go boya ga Mongale ka gobane a ba ka ba amogela dikgomo tsa gagwe.

Ka go rialo tswalano ya ga Mongale le ba ga Matabane e swanetse go fela, a retse bana ba Makgane yo mongwe a ba le pelo ya go gopola gore ga malome go gona a ya a tsea mosadi.

108 Kgoro ena ya Mampenyane e busa ke ba ga Kgoro ya ga Nkhulukwane, ka gobane monna wa Nkhulukwane ke mogolo, bjalo ngwetsi wa Nkhulukwane yo mogolo ke Marwale ke yena yowe a swanetsego go belega kgosi.

Ke ba bina kgomo, empa ba no fapana ka dikgoro, fela mo lereto la bona ba reta lereto ka le tee. Lereto la bona la leloko ke le, re tswa mogotsweng ga Mamphela molepeledi wa go kganya, a ke kganye go bona ba dia ke molepeledi wa kgale, ke rena bathwana ba ga gadia gae, nna ga ke ija a ke bone ke motho, ke bona ke mokgaritswane se manama le boto. Re boya Matoboleng a magolo marotha-phoka.

109 Ditaba tsena di laudisetse ke Mabotheso ngwana Mangale o belegile gana mo nagine e, mphatho wa gagwe ke Melau.

Kgoro ya ga Sebase batho ba babina tlou.

Madipela mosadi wa gagwe ke Ngwana Pholo a belega bana ba, Masakwaneng, Chenchi, Morongwe, Mpomo le Lekapa. Mpomo o ile a tseiwa Mapulaneng a e ya ga rakgadi ya gagwe. Morongwe a tsea ke Hwebeane Moakamela ka go apisa. Lekapa a tsea ke ba ga Mašumu.

Masakwaneng mosadi wa gagwe ke Mampheng, wa bobedi ke Mabeleakgopeng.

110 Mampheng a belega bana ba, Letswena, Morongwe, Motsatsi le Mokere. Bjalo Mampheng ke ngwana Sokane. Morongwe a tsea ke ba ga Malapane e no ba batho fela. Motsatsi a tsea ke mosadi Magatikele Mafogo bana ba Mabeleakgopeng ke bo Setimela, Sehlwagae go a Thagabolokwane, Sejabaledi, Mabelo Mamukhubu le Mpomo.

Mpomo a tsea ke ba ga Moraba, Sejabaledi a tsea ke ba ga Mašumu a e ya go apeela rakgadi wa gagwe Lekapa. Mabelo a tsea ke ba ga Morei. Mamukhubu a tsea ke ba ga Mabakane.

Chenchi basadi ba gagwe, empa a ka a tsea mosadi o ile a segela Mabeleakgopeng, ke mosadi wa mogolo wa gagwe. O bile a hwa a sena mosadi.

111 Mampheng a tseiwa ka dikgomo tsa go tswa Morongwe. Mabeleakgopeng a tseiwa ka dikgomo tsa go tswa Mpomo. Ngwana Matsie ka dikgomo tsa go tswa Lekapa.

Setimela a ya a tsea mosadi ga malome wa gagwe ga Moyene leina la mosadi ke More, bana ba gagwe ke Mpomo le Thagabolokwane.

Mosadi wa bobedi ke Mokgatso ngwana Maseokoma, yena a na ngwana ke moopa, dikgomo tsa go tsea yena di tswa Mabelo.

Thagabolokwane mosadi wa gagwe ke Mosepore ngwana Rakgwale dikgomo tsa go mo tsea di tsea Sejabaledi.

112 Chikinye mosadi ke Mapule bana ba gagwe ke bo, Ntefane Sibiri Lekgantlelo, Mosekwene Mokotolome Mokgesi Malesehlane Makgalwa.

Ntefane mosadi wa gagwe ke Mapule bana ke bo Matsebe a tsea ke ba ga Magomane. Mamochabo a tsea ke ba ga Sekgobela.

Ngwana Matsie monna wa gagwe ke Tema bjale bana ba gagwe ke bo, Nthape, Maite a tsea ke ba ga Tselane, Motsatsi a tsea ke ba ga Rachosi, Morongwe a tsea ke ba ga Magomane. Malesehlane a ka a tseiwa ka baka la gore o be a na le bolwetsi bja dihwahwa.

113 Seteto sa bona sa leloko ke sena Sebase ke Motubatse moka mosega Mohlakwane wa raphogole, re boya Tswetla ga raMapulana, Tswetla re isa moano re boya tubatse mohlake mohlaka Marole. Matla maramaga mae e ke ke a nonyana, Tubatse ragasa phodi e tsoga e namile re kga morogo.

Ditaba tsena tsa kgoro ya ga Sebase di laudisitse ke Mabeleakgopeng o belegile gana mo nageng e, mmotong wa Maubeng, noka ba enwa seduma. Mphatho wa gagwe ke Mangana.

Kgore ya ga Sokane ke ba bina nku, ke gore ke batho ba tee le ba ga Moyene ke gore papage bona ke Salane, bjale masadi wa gagwe a yena a ba mo tsebe, ba tseba barwae fela.

114 Sokane ke ngwana wa pele, Moyene ke lekgothwane.

Sokane mosadi wa gagwe a ba mo tsebe, fela ba tseba morwa wa gagwe Kgokgola basadi ba gagwe ke Mapholo, Maletsolo le Sethakgale, Bjalo bana ba Salane yo mongwe ke Thethane, ke gore

ke yena yowe a go belega kgokgola.

Mapholo ke ngwana Sekokotla a belega bana ba, Motsatsi, Seketu le Mothoka. Motsatsi a tsea ke Katsebele Masumu, Seketu o ile a hwa a sesu a tsea mosadi, Mothoka a tsea ke ba ga Sebela ke batho fela.

115 Maletsolo o hwile a sesu a ba le ngwana, ke ngwana Mokabi. Sethakgale ke ngwana Makaya bana ba gagwe ke, Nyabanyaba, Mahlabirwa, Mapule a tseiwa Phalaborwa, Maphefo a tsea ke ba ga Makgopa.

Thethane papagwe ke Seele mosadi wa Thethane ke ngwana Sekokotle bana ba gagwe ke Motsatsi, Malesehlane, Kgokgola, Kgasane Molewane Matemangwedi.

Matsatsi a tsea ke Mamogagare Masumu, ke gore Mamogagare ke papago Katsebele ka go rialo ke gore Motsatsi mosadi wa Katsebele o be a e ya ga rakgadi ya gagwe Motsatsi.

116 Kgasane mosadi wa gagwe ke Makoma ngwana Matibidi Molewane a tsea ke Mokana wa tau Popela. Matema o hwile sa le kgarebe. Mangwedi a tsea ke ba ga Saai.

Seele mosadi wagagwe ke Phiri. Bjale go tloga mowe a ba ba tsebe ba setse ba no tseba fela maina a bona.

Ge ba etheta ba etheta ka leina la makgolo wa bona Mkolokoto ba re, ke rena ba ga Sokane ke a Mkolokoto e ka ba wa kgomo e ka be re fofotsa. Sereto sa bona sa leloko sa tla hlagiswa ka lenaneong la kgoro ya ga Moyene.

117 Saai bjale go hlaloswa lenaneo la kgoro ya ga Saai. Kgoro ena ke babina tlou. Kgoro ena ba re ba Kgotsokwe bjale ba tlogetse mowe ba ipitsa ka gore ke ba ga Saai.

Ditaba tsa bona ba di tseba go tloga ka Malle yowe mosadi wa gagwe elego Mankele, bana ba gagwe ke Machobane, e no ba yena ngwana yo ba mo tsebago.

Machobane mosadi wa gagwe ke Maletsepe bana ba gagwe ke, Makwale, Phutheng, Masotse Marwai Mankele o hwile e sale kgarebe. Mpya a tsea ke ba ga Mabakane. Mankele o be a lositswe ke ba ga Mankgele. Makgomo a ya buBula ntlo ga Mankgele dikgomo tsa go tswa yena tsa tsea Maowase.

118 Dikgomo tsa go tswa Mpya di ile tsa tsea ke ba ga Magomane ka gobane o be a tsea ke bona, ke moka a hlala.

Phutheng mosadi wa gagwe ke Maowase, bjale Phutheng a ya a hwa ntweng ya Mathsipi. Bana ba gagwe ke Nkiti, Malope, Nkeko a tsea ke ba ga Forose, Mokgadi a tsea ke ga Mahlo, Matlwane a tsea ke ba ga Mokgotho.

119 Mohlologadi yo Maowase o ile a segela ke Masotsa, bjale Marwai le yena e be e le kgope, a bolela le Maowase ba kwana, e le gore wa tseba gabotse gore o dula le mogolo wa gagwe Masotsa. Ka tsatsi le lengwe ba ile ba enwa bjalewa ga Malesa, Masotsa a hlaba moratho Marwai ka mphaka, a napa a molaya. Ba mo swara, ba mo isa Leydsdorp a fihla a chaba, a tla a se sa dula gae, a phela ka go dula thabeng.

Mapodisa ba tswa letsolo la go mo nyakela bjale ba se ke ba mmona. Ka morago ba botsa kgosi gore batho ka moka ba swanetse go tswa letsolo.

120 Morena Mohlabe a fihla a tia Maowase gore re botse gore monna o go kae, bjale mosadi a re awa, le se ke la ntia ke tla le supa yena. A re go bona sepelang gae, e tla re ka moswana ka morago ga dijo le tle le raraneng la Matsebe ke tla mo foraforantshetsa ke go mo pyaya dinta.

Ka moswana phalafala ya lla, banna le mapodisa ba kgobakana kgorong ya Mosate, ba laola matsolo gore a dikuluse lerarane la Matsebe. Ba fihla ba dikulusa yaba mosadi yena o setse a isitse tsa go ja.

Ba thuma bjalo ka ge ba tsoma diphoofolo, ba mo hwetsana monna a etukisa, ge ba setse ba le kgaufsi le yena a tsoga bjale ke phuti, a fihla a tswa ka gare ga banna, ba mo rakisa a ba sia.

121 Sa go hwetsana o eme sa ko a le na botlogelo. Ba ile ba mo lesetsa, a lebala a fela a robala ka gore ga sesego, ba boela ga mosadi, mosadi a re le re ga re ga bosego le tle le tla mo hwetsana a le ka gare ga sesego. Bosego ba ya ba mo hwetsana a robotse ba kgona ba mo swara.

RM/ Go kwagala gore ba ile ba mo isa Duiivilskloof, a re go fihla mowe a fihla a epa lebitla, a re kowa a tsene, ke moka

ba mo phusetša a sa phela ke moka ditaba tša fela.

Makwale mosadi wa gagwe ke Mangwedi ngwana Sokane a belega bana ba, Ntlaiseng, Kgolane, basemanyana ba bangwe ba ile ba hwa e sa le ba banyana. O be a noba le bana ba bahlankana fela.

122 Mathepe goba Lekgolo mosadi wa gagwe ke, Manoka ke ngwana Komana a belega bana ba, Mohwela, Kgake, Kipe ke bahlankana banenyana ke ba Mokgadi a tsea ke ba ga Marobela Lesasa, k dikgomo tša go tswa yena tša tsea Molotsi, Matswele a tsea ke ba ga Masinye Magaga, dikgomo tša go tswa yena tša tsea Mphodi. Mohwela ke mogolo wa bona, bjale yena o ile a tsea ke ba ga Sebopa-Mabu, dikgomo tša go tswa yena tša tsea Mamabu ngwana Komana.

Molotsi ke mosadi wa Kgake a belega bana ba, Phokwane Mmamae le Malebogo. Mmamae a tsea ke g ba ga Marobela a e ya ga rakgadi wa gagwe Mokgadi.

123 Molaudisi wa ditaba tše tša kgoro ya ga Kgotsoka (Saai) ke Mangwedi ngwana Sokane o belegile mo nageng e, ka zaleng, noka ba e nwa Mphahlaneng, Mphatho wa gagwe ke Matuba.

Seveto sa leloko, ke batubatše x ba ka mosega mohlakwana wa raphogole, rena re boya phalaborwa bolla noto, bja lla theko botshele, Phalaborwa re ise mano, re boya tubatše tletlolo, tubatše ragasa phodi e a nama ra tsoga re kga morogo.

124 Kgoro ya ga Masilu. Ditaba tša yona ba di tšeba go tloga ka Kgabe, yowe mosadi wa gagwe elego Matsie ngwana Komana, a belega bana ba, Madintsi a tsea ke ba ga Mokgotho, Pisane ke wa ler rato fela. Makabjela a tsea ke ba ga Rachosi. Masegabu a tsea ke ba Kubjaname. Dikgomo tša go tswa Kgabe di ile tša tsea Maneeng.

Matolong, ke lekgothwane. Mosadi wa gagwe ke Maneeng a belega bana ba, Noli, o be a no ba le ngwana wa mosemanyana ka o tee.

125 Moloi mosadi wa gagwe ke Maphefo ngwana Sokane, mosadi yo a ka a ba le ngwana. Kopeledi ke ngwana Mapharu (Thobetsane, monna wa gagwe ke Matolong a belega bana ba, Madisane a tsea ke Mphisane Mokgotho.

Maphale a tsea ke ba ga Sekgobela ke Mabokachabe, dikgomo tsa to tswa yena tsa tsea Ntsee ngwana Motselle. Letsema a tsea ke ba ga Rachosi, dikgomo tsa go tswa yena tsa tsea Ntome ngwana Masilu. Ke ngwana rangwane ntxe kgomo di boele sakeng. Nyakale ke wa mohlankana.

126 Mahodu ngwana Mapharu a belega bana ba, Mamenthse, Mathabathe o hwile a sena mosadi, fela o be a lositse mosadi ngwana Mohofe bjalo a hlala. Madintsi a tsea ke Matsie a e ya ga rakga-di Masilu ke ba bina phuti.

Sereto sa bona sa leloko, ba re ba boya bokone bja Manakana tsa Fudi, se bone nakana tsa pudi go batagana bolwane ka gare bo gona. Ba boya le e legolo bo fologa tsie. Ditaba tsena di laudisitse ke Ntsee, a belega mo nagengwe, o belege Phalaborwa, mona o tlile fela ka baka la go tseiwa. Mphatho wa gagwe ke Matsie.

127 Kgoro ya ga Magomane, batho bana ke bathoka. Bana ke babina Phala, empa mowe ba tswago ba tswa ba bina Marabe. Bjale ba re go fihla mo ba re ba bina Phala. Ba re kgogotswadi ya bona ke Ngwantswatsweng basadi wa gagwe ke Masekgobela a belega kgomo-swana a be a e theta ka gore kgomo-swana ya mehlotlo, kgomo swana ya boditsi o thata ke sereto sa go tsoma. Ka morago gwa belega Setulake sa raphogole mese mesetla banyana. C ke ile a ya go tsoma a le nosi, a fihla a bolaya diphoofolo, bjalo a tshuba hlaga, hlaga ya aparela lefase la ga Mohlabe ya tshuba metse le masaka a dikgomo le a dipudi.

Kgosi ya ntsha dira tsa molata, kudu ka gobane e be ba sa ts ebe gore go tshubile mang, ba lata ka mowe hlaga e tswago, mo hwetsana a dutsi mosaseng, ba fihla ba molaya, ke moka ba boela mosate go bega gore re mo hwetsane re bolalle ke mang, ke Setulake, ke molato wa fela.

128 O hwile a sile ngwana wa mohlankana ba re ke Malahlele. Malahlele a tswala Mphatane, Lealathopo le Segafi, Mamphereng ke kgaitsemi ya bona. Bjalo yo kgaitsemi ya bona a ka a nyadi-wa.

Lealathopo a tsea mosadi yowe leina la gagwe elego Maseriri, ka moka bana ba Malahlela ba tla ba dula lapeng la moratho.

Lealathopo a bakisa Mphatane bogosi a re kgosi ke nna, Mphatane a gana go kwa taba ewe. Bjalo batho ba kgobakana go bona phapano ya bona. Mphatane a re ke makatsa ke moratho wa ka o re, nna ke re go yena thobela, bjalo nna taba ewe ya ntshita.

129

Lealathopo a bolela gore ke nnete ditaba di bjalo, ka baka la gore ke bana ba ka ka moka, ke nna ke ba fepago. Banna ba re ga go ile gore wa tsea mosadi pele kgosi ke mogolo wa gago, taba e elego gona wena o swanetse go ba botsa mohlang ba tsea basadi gore ba go fe kgomo ya mo o ba fepa. Monna a dumela ditaba tsa fela.

Mphatane a tsea mosadi ngwana-tsokwe k bana ba gagwe ke Kgomo-swana le Sekhusomane.

Lealathopo mosadi Maseriri a belega Natala mohlankana. Segafi mosadi wa gagwe Mamasego ngwana Moakamela a belega Mphahlele, Mphahlele a belega Lekgadimane o ile a hwa ka dipalo tsa 1914.

130

Basadi ba gagwe ba sala ba dutsi le moratho Mabeta. Maina a basadi ke Makgapa ngwana Moakamela le Matsebe ngwana Sebase.

Bawe bo ngwanabo Lealathopo ba ntsha kgomo ba mo lefa mabapi le go lediwa ga bona, kgomo ewe leina la yona ke Manaka dithaethsane. A tsea kgomo ewe a ya a tsea mosadi Makopole ngwana Sekgobela ke mosadi.

131

Makopole a belega Masete, Mpyayakwapa, Masala, Merekisi kgatsedi ya bona Maite. Mosadi wa pele wa pele wa Mphahlele ke Seboke, Seboke a belega Motsatsi, Dimpampa, Mogale le Sebeu.

Dimpampa a tsea mosadi leina la gagwe Mckgadi ngwana Bjane. Ba re ke Mokgadi ke lapa go lema go ja ke phala le Mašumu. A belega bana ba, mogale, Seebu, Makatloga ke a mohlolo ka tloga ke lopa bangwe. Katsi, Nkala Motsatsi, Mantsana ke a Masila kgosi ya go busa dibatana bangwe ba busa batho, Lepediaya ke ngwana wa Seboke bjalo ngwana yo okle a re go magwe ka ngwaga wa tlala, a re mmame ke bone mogo wa go butswa, fela

132 mowe mogong go tsena nosi, bjalo ka gobane mogo owe o lumisa mala, bjalo ke ra gore ko rieng ro rafa, mmagwe a re, a rie ngwanaka, ke moka ba ya ba fihla. Morwa wa gagwe a namela godimu, mokgekolo a sala a dutsi fase. Morwa wa gagwe a thoma go remela nosi a ba a ethula, a bona dimapo, a re mmame le wena namela godimu, ke le neetse dimapo. Ba itse ba sa rafile semapo ka se tee, nosi ya tswa ka phagong, ya ba loma, ba wa fase bedi ga bona ke moka ba hwa.

Taba ena a se dinonwane ke thereso, keg gore ngwana o be a bona, bana ba bo ba sitegile, bjalo a gopola gore ba tlaya ba rafa nosi bana ba tla ba phologa.

133 Lealathopo e be e le monna wa lebelo kudu, bjalo e be ba re ge ba e ya go tsoma dinare, ba re mowe ba di hwetsago ke moka ba dula fase ka dithunya.

Ba mo rome gore a kitime a y di hlokga, ge a di hwetsana o re epela tshongwa morwa Moloto wa Tshoma, ke moka a tshaba ka lebelo a libile kowa ba dutsego gona a fihla a tsena gare ga bona. Dinare ka morago dia a mo rakisa, bjalo ge di fihla mowe ba dutsego ba thoma go di thunya.

Sereto sa bona sa leloko ba re, ke ga Magomane ke ba Kgalaka a ra Marumu Magalefa a e a thekeng, Makuba mmele. Rena re boya bokgalaka Tswetla ga Ramapulana.

134 Ditaba tse di laudisitse ke dimpya Magomane, o belegile gana mo nageng e ka Saleng, Mphatho wa gagwe ke Matuba. Yena Dimpya o etheta ka gore ke nna Dimpya le go tsoga bosego ko phoba Maraka di rapeng tsa batho. Go phoba phoba ke gore hlaloso ke go lebella, ka morago ga go bona go utswa.

Dimpya o re ditaba o ile a laudisetsa ke Segafi Magomane yowe Mphatho wa gagwe e bego e le Makwa (Madikwa). Bjalo yena Segafi tsatsi la lehu la gagwe o ile a botsa barwae a re sepelang lo bitsa Dimpampa, ba ile ge ba e tla go mpitsa, a sala a hwa,

Ke ile ge ke fihla Mokgalabje a tsoga a re go lukile ge go tlile wena

RM/

135 ngwana wa moglo wa ka, o sale o lebeletse bana ba ka, bjalo salang,
ke moka a hwa la bobedi.

Mokgalabje yo Segafi e be e le ngaka bjalo a rutile
Dimpampa bongaka, le morwa wa gagwe Makhafane a mo rutile,
empa bongaka bjogolo bona le Dimpampa ka baka la go hloka mereba.

Kgoro ya ga Lokweng, kgoro ena ke ba bina phuti, Molaudisi
wa ditaba tsa kgoro e ke Maphase ngwana Mokgahla, yowe a tserego
ke ba ga Lokweng. Mphatho wa gagwe ke Matsie o belegile gana
mo nagene e, kowa Ntswaneng.. O ile a tsea ke Madome Moyene
136 bjalo a hlala a tsea ke Mphole Lokweng, yowe papagwe elego Legedimo.

Lenaneo la leloko ba tseba kudu go tloga ka Legedimu, fela
leina la papagwe Legedimu ba re ke Mabine mosadi wa gagwe ke
Mojasagwe ngwana Mogofe.

Mabine mosadi Mojasagwe a belege bana ba Morenthane,
Masegwane, Magatswane Sekhafo, Magatswane Mogolo wa gagwe ke
Sekhafo Mphole, dikgaitsemi ts a bona ke Matsie a tsea ke ba ga
Makgopa dikgomo tsa go tswa yena tsa tsea a f di fele, ke gore
di ile tsa fela ka go lefa melato, Mašumu ke leina la mosadi
yowe dikgomo tsa go tsea yena ke ngwana Mogofe. Bjalo mosadi yo
137 o be a loya kudu le go utswa, a ba a hwa a sena ngwana. Tshwene
a tsea ke ba ga Maile, Dikgomo tsa go tswa yena tsa tsea Maphurane
ngwana Mokgahla.

Legedimu mosadi wa gagwe ke ngwana Matene (Makgobotlwane)
lena ke leina la leepana, ka baka la gore mosadi yowe o be a na
le butswa (bobodu). A belega bana ba, Phirima, Lekgowa ke
bahlankana, a basetsana ke Mankotsane a tsea ke ba ga Raganya
Mapobetsa, le Mamochabo, a tsea ke Madimanyane Mathake.

Phirima (Mpuru) a tsea mosadi ka dikgomo tsa go tswa
Mankotsane leina la mosadi Mabopane ngwana Sebatane ke ngwana
wa Malome wa gagwe.

138 Lekgowa a tsea mosadi ka dikgomo tsa go tswa Mamotchabo
leina la mosadi Malephaka ngwana Raganya, o hwile a sena le ngwana.

Phirima mosadi Mabopane bana ba gagwe, Makgoba, Mogokgo,
dikgaitsemi Mathuhu a tsea ke ba ga Raganya a e ya ga Rakgadi
wa gagwe. Mpereke a tsea ke ba ga Moyene ke batho fela.

RM/ Mapule a tsea ke ba ga Malatzi ba ile ba mo nyala ka kgomo ka

e tee, ewe leina la yona elego Mabulane.

Mosadi wa lekgowa wa bobedi ke Lwane ngwana Raganya a e ya bubula-ntlo, yena a belega bana ba, Mpuru, Masedise a tsea ke ba ga Madike, lekgothwane Mokgadi a tsea ke ba ga Selematsela.

139

Sereto sa gabo sa leloko, ke rena bakone ba manakana tsa pudi sebone nakana tsa pudi go batagana bolwane ka gare bo gona. Rena re boya Madikadike le Mametse molapo Matlagadi, bana ba ruke le le Mametse, ba ba boyago le sekana la ga Maepane le se ka ba lala le seseka patse ke molomo. Re boya tlapa le legolo lekane mabje maramagamabje madula a chentse, mabje madula ke dikgo-si.

Kgoro ya ga Malesa leloko la bona kgoro ena ke ba bina Tau. Mokgalabje yo Polase o ile a tloga Sealeng a na le mosadi ka o tee a fihla a dula Hlabine, a belega bana ba bararo ba masogana.

140

Papago bona a hwa, ba sala ba tloga ba ya ba dula molokwa, bjalo ba tloga Molokwa ba tla ba fihla mo ga Mohlabe e le masogana a mararo, ba latela makgolo wa bona Matuding Moakamela, ge ba etla e be ba ena le mmabona Selematsela le lengwe leina ke Motlatao, Mogolo wa Polase ke Morati, o ile a hwa ka ga Mokgotho.

Madithokolo ke moredi wa Ditakataka, yowe papagwe elego Morithi, bjalo bana ba gagwe ke bo, Thobisi, Pokisi, Masome, Egwadu le Kgasane.

141

Selematsela ke mosai, bana ba gagwe ke bo, Seriri Masie, Masei dikgaitsemi tsa bona ke Nakedi le Mampheng.

Nakedi a tsea ke Ramapulana Sekgobela dikgomo tsa go tswa yena tsa tsea Manyane ngwana Makgobatlou, leina la gagwe la bogadi ke Mogale monna Seriri.

Mampheng a tsea ke Setibe Sekgobela a hlala Setibe a tsea ke Makgwahleng Sebatana, dikgomo tsa go tswa yena tsa tsea ke Setibe a go nyala ka tsona di ile tsa tsea Matlou ngwana Lewele monna Masie, Bjalo Masie a re go hwa moratho Maselo a sala a mo segetse.

Makabjela a tsea ke Kgolwanyane Selematsela, dikgomo tsa go tswa yena tsa tsea Lekgadimane ngwana Lewele, yowe ke mong mosadi

142 wa Maselo, a tsea mosadi wa bobedi Marwale ngwana Mongale.

Mokgadi a tsea ke ba ga Diporo Moropane dikgomo tsa go tswa yena tsa tsea Manyele ngwana Selematsela, Tshwene a tsea ke ba ga Mokgotho Masekou ke mokgomana.

Ngwana wa Lekgothwane, a tsibiwe ka gobane Moriti o itse go hwa ke moka mosadi a tloga ga Mokgotho a ya a dula Mapulaneng.

Thubisi mosadi wa gagwe ke ngwana Magabe, o ile a belega ngwana ka o tee leina Polase. Bjalo a hwa e sa le yo monyana.

143 Pokisi mosadi wa gagwe ke Mabareki, ngwana Sekgobela a belega bana ba, Mokola le yo mongwe wa mosetsana, empa leina la gagwe a le tsebe, empa o ile a tsea ke ba ga Mapitsapedi ka ga Mokgotho.

Mokola mosadi wa gagwe ke ngwana Mahlakwana a belega ngwana ka o tee bjalo a hwa e sale yo monyana.

Kgasane o ile a hwa e sale lesogana, le mosadi a sesu a losa.

Ntekwane mosadi wa gagwe ke ngwana Motsee a belega bana ba phupu, Matsie, a tsea ke ba ga Moyene Madome.

Ngwana Motsef a belega bana ba Polase, Ntekwane kgaitsemi Maleleme. Mokgekolo yowe Motseo ba ile ba mo swarella ka tlala, bjalo ge a okwa tlala a ya a hwetsana Mopupudu goba Mopudu, a namela a ja, o rile ge a fologa, a dula titong ke moka a hwa.

144 Seriri mosadi wa gagwe Manyane a belega gana ba More a tsea ke ba ga Sekgobela. Thoko a tsea ke ba ga Lokweng. Mankitipana e sale kgarebe Masepa le Mosekgeletsi ke bahlankana Maselo Matlou ke mosadi wa mogolo wa gagwe o dio mo segela. Abelega bana ba, Tshwene a tsea ke ba ga Mantluru, Mamabu e sale kgarebe le Mohwatseleng.

Marwale a belega bana ba Motlalepula le Bobete.

Phupu mosadi wa gagwe ke Matsie ngwana Masala a belega bana ba Khasane, Mokgadi a tsea ke ba ga Moyene a e ya ga Rakgadi wa gagwe. Ntekwane le Seele.

Mosadi wa bobedi wa Phupu ke Malema ngwana Madike, a belega

145 ngwana ka o tee Thakadu.

Ntekwane o ile a bolaya ke mogolwane Kgasane ka sekala sa mogoma.

Mosadi yo Lekgadimane ngwana Lewele ke mosadi wa Naselo ke moopa a na ngwana.

Kgosi ya bona ke Seriri ka gobane ke ngwana wa Selematsela wa pele. Sereto sa bona sa leloko, Ke ba ga Malesa kgolo le bapala ba boyago Sealeng Tswetla ga raMapulana.

Ditaba tse dilaudisitse ke Seriri yowe Mphatho wa gagwe elego lengana.

Kgoro ya ga Saai, yena a se kgoro ya ga Kgotsoka bjalo ka mo ke setse ke hlalusitse ditaba t a leloko la kgoro ya ga Kgotsoka.

146 Mathepe mosadi wa gagwe ke Manoka a belega bana ba Mokgadi Mohwedi Matswele le Mpee. Mokgadi a tsea ke ba ga Marobela. Mohwedi a tsea ke Sebopa-Mobu Seotlo, dikgomo tsa go tswa yena tsa tsea Mamabu ngwana Komana. Matswele a tsea ke ba ga Mašunya dikgomo tsa go tswa yena tsa tsea Lethobo ngwana Mohofe.

Mpee mosadi wa gagwe ke Lwthobo a belega bana ba Mohwela, Leswene, Mamotsaka, Mamaila le Thibedi. Mamotsaka a tsea ke ba ga Mohofe, dikgomo tsa go tswa yena tsa tsea Makgomo ngwana Popela. Mamaila a tsea ke ba ga Mahlakwana dikgomo tsa go tswa yena tsa tsea Maseroka ngwana Rakgwale.

147 Mohwela mosadi wa gagwe ke Malehu ngwana Mašumu o ile a tseiwa ka dikgomo tsa go tswa Mamatsake. Bjalo Malehu a belega bana ba, Mamotsake Mpee, Motsatsi, Mokgadi le Mapule.

Mamotsake a tsea ke ba ga Moyene, dikgomo tsa go tswa yena a tsa ka tsa tsea motho. Motsatsi a tsea ke ba ga Morei, dikgomo tsa go tswa yena tsa tsea Mamogale ngwana Mohlabe. Mokgadi a tsea ke ba ga Thobetsane. Mapule o hwile e sale kgarebe.

Leswene mosadi wa gagwe ke Makgomo ngwana Mašumu, a belega bana ba Mohwela le Malekobane.

148 Mosadi wa Mpee wa bobedi ke Maseroka ngwana Rakgwale a belega bana ba, Dingwati, Lethobo, Manoka le Nkala, bana ba ka moka ga bona e sale ba banyana. Dingwati le Nkala ke

RM/

bahlankana.

Thebedi a na mosadi, papagwe Mpee o ile go hwa ke moka a se-
gela Maseroka ngwana Rakgwale ke moka ke yena mosadi wa gagwe.

Kgosi ya kgoro e ya ga Saai ke Mohwela ka baka la gore
ke ngwana wa Mpee wa pele. Ke ba bina tlou. Sereto sa gabo sa
leloko ba re, agee agee Selote wa tla, o tla mosutello o tla
le dikgmo le batho. Rena re boya tubatse tletlolo, tubatse ra ga-
sa phodi e a nama ra tsoga ra kga morogo.

149

Ditaba tsena di laudisitse ke Malehu ngwana Mašumu yowe a
tserego ke ba ga Saai. O belege gana mo nagene e, mphatho wa
gagwe ke Makgau.

Kgoro ya ga Nkwane, kgoro ena ba bina nare, lenaneo la
leloko la bona le thoma ka Mokobo.

Mokobo mosadi wa gagwe ke Mokgomole ngwana Makokoropo
bjale papago Mokobo ke Kutupu mosadi ke Ralekobe ngwana
Makokoropo, mosadi wa bobedi Mmamonare ngwana Saai. Mmago
Kutupu ke Maribe papagwe ke Mule.

Maribe goba Nthokgo bana ba gagwe ke Kutupu, Mamadipa a
tsea ke ba ga Makwale, Mamosetlane a tsea ke ba ga Sodi.

150

Kutupu mosadi wa gagwe Ralekobe ngwana Makokoropo bana
ba gagwe ke Matlapa, Phusumane, Mokgwatsane kgaitšedi ya bona
Mamodipa a tsea ke ba ga Monyela.

Mosadi wa bobedi Mamonare ngwana Saai bana ba gagwe ke,
Seletse Madome, Motsatsi a tsea ke ba ga Mogabe. Kgeretlane a tsea
ke ba ga Mola. Konkong e hwa e sale yo monyana.

Mokobo mosadi wa gagwe Mokgomole ngwana Makokoropo bana
ba gagwe ke, Kutupu, Motseri, Mapalane, Makgogadi Makgope,
Madibe, Lee, Masabane, Swane.

Swane a tsea ke ba ga Mangene, bjalo bana ba bantsi ba
ile ba hwa e sale ba banyana. Gwa sêa go phela bana ba bararo
Kutupu le Motseri le yena Swane.

151

Phusumane mosadi wa pele ke Ntabo ngwana Lokweng bana ba
gagwe ke Magatswane le Mule. Mosadi wa bobedi ke

ngwana

bana ba gagwe ke

Sereto sa bona sa leloko ba bopa Motsane hlapatsa Morole, Motsane bodisa ka mahlo hlapatsa Marole naga tsa bo Masopo a kgapele a ngaketsi ngwetsi wa pane dula o nye, ga gona hlare sa go chirela ngwetsi, hlare sa nthse ke seolwana.

152 Molaudisi ke Phusumane Nkwane yowe a bolotsego mo, mphatho wa gagwe ke Matuba. Yo mongwe ke Mokgomole ngwana Makokoropo yowe a tserego ke ba ga Nkwane, le yena Mphatho wa gagwe ke Matuba. Bedi ga bona ba belege ga namo nagene e. Kgoro ya ga Mathake, ditaba tsa lenaneo la kgoro ya bona ba di tseba go tloga ka Mokopodi.

Mokopodi mosadi wa gagwe ke Malai ngwana Mokgotho, bana ba gagwe ke Mogoboe, Madimanyane, Moko, Malebonyane, Matsobane. Malebonyane a tsea ke ba ga Masete, dikgomo tsa go tswa yena tsa tsea Mokgadi ngwana Maphuru. Matsobane a tsea ke ba ga Bjane.

Mogoboe mosadi wa gagwe ke Mokgadi bana ba gagwe ke, Mokopodi, Nkgwedi, Matale, Makase le Phelephele.

153 Moko mosadi wa gagwe Manyane ngwana Maebane, bana ba gagwe ke Mofefa a tsea ke ba ga Masete. Koloto, Sekwale, Mokgadi a tsea ke ba ga Mokgotho. Matsepe a tsea ke ba ga Mokgotho.

Mosadi wa bobedi ke Mangwage ngwana Mokgotho. Bana ba gagwe ke bo Lepee a tsea ke ba ga Masete. Mokatšelo, Serekele a tsea ke ba ga Makokoropo. Tsatsi a tsea ke ba ga Makokoropo. Tsetsi a tsea ke ba ga Lewele lekgothwane Kopotsa goba Magola.

Madimanyane mosadi wa gagwe ke Malai ngwana Mokgotho, o be a etla ga rakgadi ya gagwe. Bana ba gagwe ke bo, Mothsinye, Matsie a tsea ke ba ga Maphoru.

154 Mosadi wa bobedi Malehu ngwana Selete, bjalo monna wa gagwe e re go meka, a re a sesu a ba le bana ke moka monna a hwa, mosadi a sala a tloga e ya Mapulaneng ka gorialo a ba tsebe maina a bana ba gagwe.

Mosadi wa boraro ke Mamochabo ngwana Lokweng. Bana ba gagwe ke Nkotwane, Maganya, Masoke kgaitsemi ya bona Malehu a tsea ke ba ga Mola.

Nkotwane mosadi wa gagwe ke Mokolotli ngwana Masete. A belega bana ba Sechakane le Manyane.

Maganye mosadi wa gagwe ke Morebudi ngwana Malepe. A belega bana ha Mapule a tsea ke ba ga Masete. Matsobane.

155 Koloto mosadi wagagwe ke ngwana Masilu ngwana Mongale. Bana ba gagwe ke bo Maletsikwe a tsea ke ba ga Mogale. Sontaga ke ngwana wa lekgothwane.

Moketselo mosadi wa gagwe ke Mokgadi ngwana Masete. Bana ba gagwe ke bo, Lepee, Sekwale, Serekele, Mangwage le Kanting.

Kopotša mosadi wa gagwe ke Modiwatsela ngwana Raganva. Bana ba gagwe ke bo Tsatsi le Nthesa.

Sekwale mosadi wa gagwe ke Mpona ngwana Lokweng. Bana ba gagwe ke Pidima, Motswapo, Makwale, Molokela, Matsepe Masekalebatane.

Kgoro ena ya ga Mathake ba bina noko, kgosi ya bona ke ngwana wa Mogoboe ka gobane Mogoboe ke ngwana wa Mokopedi wa pele.

156 Sereto sa bona sa leloko, ba re ke ba ga Manchana a malatsi baphuti e hlela malobana, mosegare e hlwa e robetse moriting. Ba ga Manchana wa Malatsi, ke batho ba ga Mathake wa Mphagoleng mabedi a nthorotsa. Ba Malatsi phopela ka ngwete re na re boya Phalaborwa bo lla noto, gwa lla theko bo sele.

Molaudisi wa ditaba tse tsa kgoro ya ga Mathake ke Mangwage, ngwana Mokgotho yowe a tserego ke ba ga Mathake wa gagwe ke Melau. O belegile ga Mokgotho.

Kgoro ya ga Mothsana, leloko le ke babina kgomo (nare). Kapei mosadi wa gagwe ke Motebenyane ngwana Mampa bana ba gagwe ke, Sekepe, Setimela, Mampuele kgaitsemi ya bona Nkgetlepu a tsea ke ba ga Maile.

157 Sekepe mosadi wa gagwe ke Motebenyane ngwana Mampa a e tla ga rakgadi wagagwe, bana ba gagwe ke Tseke le Chike.

Setimela mosadi wagagwe ke Madibi ngwana Masete bana ba gagwe ke Mantlwana Tamane, Matlale, Monyaku a tsea ke ba ga Mašumu. Katse a tsea ke ba ga Magabane. Matlale a tseaiwa Makhutswi. Mampuele mosadi wa gagwe ke Manawe ngwana Maebane. Bana ba gagwe ke Sekopodi, Mathsafe a tsea ke ba ga Manpa. Motupe a tsea ke ga ba ga Ramaboka. Dingwati a tsea ke ba ga Manaso, Magase o hwile mphathong. Tseke mosadi wa gagwe ke

158 Ledisane ba no tseba fela leina ga ba tsebe gore ke ngwana mang,
ka baka la gore Tseke o ile a tloga fa a ya a dula Mapulaneng l
mosadi o mo tsere gona bjalo ka go rialo le bana ba gagwe
a ba mo tsebe.

Mantlwana mosadi wa gagwe ke Makotopo ngwana Mabela, bana
ba gagwe ke Sekepe, Setimela Matibele, Malehu, Mpolana. Malehu
a tsea ke ba ga Sebase.

Tamane Mosadi wa gagwe Mosebudi ngwana Moagi, bana bagwe
Malakane le Monyaki.

Sekopodi mosadi Manawe ngwana Maebane, bana ba gagwe ke,
Mampoele, Tamane, Keko, Magabane, Makutla, Motebenyane le
Mathsefe. Keko a tsea ke ba ga Mohlabe.

Mosadi wa bobedi ke Malehu ngwana Sokane bana ba gagwe ke
Kapei le Dichila a tsea keba ga Mahlako.

159 Mosadi wa boraro ke Matlale ngwana Maila, a belega bana
ka babedi Magotlong ke Mampye.

Kapei morwa Sekopodi mosadi wa gagwe ke Matsatsi ngwana
Morei, bana ba gagwe ke Mampuele le Mantlwana.

Sereto sa leloko. Rena re boya sethopo sa ra mothemela bo
wa ntwe sethopo re isa moano, re boya nkopetsi bodutla koma ga
mathari a namane ga Mmapelega dingwe.

Molaudisi ke Malehu ngwana Sokane yowe a tserego ke ba ga
Motswana. Mphatho wa gagwe ke Matuba, e be ba laudisa bana le
monna Sekopodi le yena mphatho wa gagwe ke Matuba.

160 Kgoro ya ga Morei kgoro ena ke babina Tau.

Supulugane mosadi wa gagwe ke Maserotole ngwana Thekwane,
bana ba gagwe ke Mateke, Galase, Mphisane a tsea ke ba ga
Mohlabe, dikgomo tsa go tswa yena tsa tsea Maserotole ngwana
Thekwane. Maneeng a tsea ke ba ga Masilu, dikgomo tsa go tswa
yena tsa tsea Makopi ngwana Mokgotho. Setimela Motantane.

Matetke mosadi Maserotole ngwana Thekwane bana ba gagwe
Pepere, Nhlahlane, Manawe a tsea ke ba ga Mohlabe. Mpepi le
Boroko.

Galase mosadi wa gagwe ke Makopi ngwana Thekwane yo ke
mosadi wa bobedi. Mosadi wa pele ke Masilela ngwana Maebane.
Masilela bana ba gagwe ke Dichila

161 a tsea ke ba ga Rachosi. Mamarumu a ts ea ke ba ga Sebeseletse Rakgwale. Maboeng Sibisane a tsea ke ba ga Saai.

Makopi bana bagagwe ke, Mateke, Abele, Maheberu Mogolongwane, Matsole a tsea ke ba ga Mohofe. Ngwana Moraba a ts ea ke ba ga Mafologele.

Maboeng mosadi wa gagwe Motlana ngwana Mokgotho, mosadi wa bobedi Lesola ngwana Maphoru. Bjale ba dula ga Mokgotho ka go rialo ke gore le bana ba bona a ba ba tsebe.

Mateke mosadi wa gagwe Mbjale ngwana Malapane, bana ba gagwe go tsibiwa ngwana ka o tee Peu, ba bangwe a ba tsibiwi ka baka la gore o dula ga Mokgotho.

162 Abele le yena o dula ga Mokgotho, bjalo yena le gore o tsere moredi wa mang ga ba tsebe. Maheberu mosadi wa gagwe ke Diboko le yena o dula le mosadi ga Mokgotho. Mogolongwane mosadi wa gagwe ke Senamele ngwana Thekwane le yena o dula le mosadi wa gagwe ga Mokgotho.

Setimela mosadi wa gagwe ngwana Tholo ngwana Mokgotho, mosadi wa pele ke Mpmolane ngwana Maebane mosadi wa boraro ke Lekgadimane ngwana Mafologele.

Mpmolane bana ba gagwe ke Kgabe Mamatsake a tsea ke ba ga Mohlabe.

Tsogwane le Mosebu.

Ngwana Tholo bana ba gagwe ke bo, Supulugane, Masekwale a tsea ke ba ga Raganya, Lehlabaka, Mothwana le Madithuri a tsea ke ba ga Mogoboe.

163 Lekgadimane bana ba gagwe ke Nkhudi Masome, Motswetla, Motsatsi a tsea ke ba ga Mothsana. Mokgadi a tsea ke ba ga Moropane. Mokiba lekgothwane.

Motantane mosadi wa gagwe ke Matsie ngwana Moropane le yena mokgalabje yo wa ga Morei o dula ga Mokgotho.

Pepere mosadi wa gagwe ke Matsepe ngwana Saai, bana bagagwe ke, Mateke fela ke wa mohlankana.

Hlahlane mosadi wa gagwe ke Ntiba ngwana Moraba, bana ba gagwe ke Mabore, Mokgatla. Mabore a t sea ke ba ga Maletso.

Mpepi mosadi wa gagwe ke Matapa ngwana Mabakane, bana ba gagwe ke Masilela, Mokgadi, Maseboke, Nhlahlane.

Boroko mosadi wa gagwe ke Motsatsi ngwana Sasi bana ke ngwana ka o tee fela Maebane ke Mohlankana.

164 Supulugane mosadi wa gagwe ke Machege ngwana Masete bana ba gagwe ke Galase, Masekwale Maekwane le Seopa.

Lehlabaka mosadi wa gagwe ke Mabelo ngwana Sebase bana ba gagwe ke Supulugane le Mankgabe.

Kgabe ke ngwana wa Setimela mmagwe ke Mpanolane bjalo o dula Matlouleng. Mosadi wa gagwe ke Ngwana Mokone ngwana Masete. Bana bagwe ke Mamoremi, Leope.

Tsogwane mosadi wa gagwe ke Makgomo ngwana Mapako o tlogile mono o dula Mapulaneng.

165 Sereto sa leloko ke ba ga Morei wa go reya pela, a rea a utla Marabe, marabe wa mpadikgolo. Ke rena ba ga Supulugane. a le phosa se supuluga matlaleng ba thwana ba boyago se tswa metsi ga magana pula la phetola, kowa ga mamogo o mabele mogo mutswa mathogolo kowa ga Morei la nchana. Rena re boya setswa metsi.

Ditaba tsena tsa leloko la ga Morei di laudisitse ke Maserotole ngwana Thekwane yowe a tserego ke ba ga Morei, mphatho wa gagwe ke Melau. Kgoro ya ga Thekwane, ba ga Thekwane ke babina Phuti. Ditaba tsa kgoro ya ga bo ba di tseba go tloga ka Mabotwane.

Mabotwane mosadi wa gagwe ke Mapakala, ke batho ba botala ga ba tsebe gore ke ngwana mang. Ngwana wa bona ke Mogaille.

166 Mogaille a tsea basadi ba bararo, mosadi wa pele ke Tima mogolo ngwana Lewele, wa bobedi Matlou ngwana Moagi ke ngwana wa malome wa gagwe, bjalo go bonagala gore Mapakala ke ngwana Moagi mosadi wa Mabotwane.. Mosadi wa boraro ke Mamodike ngwana Lewele.

Tima mogolo a belega bana ba, ke ngwana ka o tee Mokgadi a tseiwa ga Motsatsi.

Matlou bana ba gagwe ke Ramolapo Lesoka, Mokgadi a tsea ke ba ga Manaso.

Mamodike bana ba gagwe ke Mokgomole Mabotwane, Khupu a tsea ke ba ga Morei. Maetsole a tsea ke ba ga Mongale. Tsaki a tsea ke ba ga Moropane, Mateke, morwa ragwe Mabotwane, morwa wa Mateke ke Mogolong wa ne Mogolongwane mosadi wa gagwe ke Mamosepele ngwana Mokgotho, bana ba gagwe ke Maserotole a tsea ke ba ga Morei.

Sefudi a tsea ke ba ga Mametsa.

Kgoro ena a ba bakae bjalo kgori ya bona ke Ramolapo ka gobane Matlou ke setima mello.

167 Seteto sa bona sa leloko ke ba ga Thekwane ba boya go seka le legolo, la ra Maepane a bokome, Magalale re isa moano, ga ra seona se malao ga ra Moyene a go rota.

Molaudisi wa ditaba tse tsa ga Thekwane ke Maserotole ngwana Thekwane yowe a tserego ke ba ga Morei, mphatho wa gagwe ke Melau.

Kgoro ya ga Moyene ke kgoro ya babina Nku le Sokane.

Kgori ya bona ke Sebatane goba Lekalakala ke gore o na le maina a mabedi. Salane le Sebatane mogolo ke Sebatane.

Sebatane mosadi wa gagwe ke Mamohlaka ngwana Sekgobela o be a na le ngwana ka o tee wa mosetsana, a hwa e sale kgarebe. Bjale moratho Salane a tloga ke ge a hudugela mono ga Mohlabe. Lehono mono e noba ditlogolo tsa Salane.

168 Salane a ka a tsea mosadi wa gagwe o ile a dula le bahlo-logadi, bjalo mohlologadi yo a go tla nae mo ke Ntlebu ngwana Maile a belega bana ba Sokane le Moyene. Bjalo lehono Sokane o na le ya gagwe kgoro ditaba tsa yona ke di hlalusitse.

Moyene mosadi wa gagwe ke Ntlebu ngwana Maile, wa bobedi ke Pulane ngwana Mohlabe.

Ntlebu bana ba gagwe ke Masie, Mmakgori a tsea ke ba ga Mokome, dikgomo tsa t go tswa yena tsa tsea Pulane ke mosadi yola wa bobedi. Tswaledi, Malephaka a tsea ke ba ga Masete, Makgorong a tsea ke ba ga Seerane a ya ga rakgadi ya gagwe. Makoma a tsea ke ba ga Seerane lekgothwane la bona Ngwarokwane a tsea ke ba ga Mašumu.

Mosadi wa bobedi Lekwadu ngwana Maile bana ba gagwe ke Hlabane, Makgorong a tsea ke ba ga Mawewe, Mokgadi a tsea ke ga Nkwele.

RM/ Masie ngwana wa Ntlebu o hwile a sesu a tsea mosadi le Tswaledi. Mosadi wa boraro ke Pulane ngwana Maile bana ba gagwe ke Makgori

169 Malephaka, Makgorong, Mahlobosane Tswaledi, Makoma. Mmakgosi a tsea ke ba ga Nkwane ba dula Leboeng. Malephaka a tsea ke rakgadi wa gagwe ga Masete. Makgorong a tsea ke rakgadi ya gagwe ga Seerane le Makoma a tsea ke ba ga Seerane. Mahlobosane o ile a hwa a sesu a tsea mosadi.

Mosadi wa bone ke Pulane ngwana Maile o be a etla ga rakgadi wa gagwe, bjalo ka gobane bana e be e sa le ba banyana, a dula le matswale wa gagwe. Bana ba gagwe ke, Matsikinyane, Thethane Makgosi a tsea ke ba ga Mohofe. Mokgadi, Modupo a tsea ke ba ga Makgopa, lekgothwane Lekalakala.

Mosadi wa bohloano ke Maphatane ngwana Mohlala bana ba gagwe ke, Malephaka, More, Ramaja, Mogale, Mabore, Lekwadu le Makose.

Bala dikgaitsemi tsa Matsikinyane, Mokgadi a tsea ke ba ga Raganya.

170 Malephaka a tsea ke ba ga Raganya, More a tsea ke ba ga Masete, Lekwadu a tsea ke ba ga Mohlabe, Makose a tsea ke ba ga Mohlabe.

Tswaledi basadi ba gagwe, Seele ngwana Malesa, Matsie ngwana Malesa, Mokgadi ngwana Malesa, Mathale ngwana Kgohlwane, Makgalanke ngwa Seilese le Madintsi ngwana Popela.

Seele bana ba gagwe ke Makoma a tsea ke ba ga Masete.

E be e foba ngwana ka o tee, bjalo Matsie o be a etla go hlatswa, mogolo wa gagwe.

Matsie le yena a fihla fela yena le ngwana ka o tee a ka a ba nae, ka go rialo ke moopa, a ba a hwa a le bjalo.

Mokgadi a e tla bubula-ntlo ya Matsie Mokgadi a belega bana ba ke Mamere, Mangwedi, le Mahlobosane e sa le ba banyana.

Mathale bana ba gagwe ke Makatloga a tsea ke ba ga Magolela. Pulane a tsea ke ba ga Seona, Rakgobadi le Tselayalehu a tsea ke ba ga Masumu.

171 Makgalanke bana ba gagwe ke bo, Khasane, More, Matlale, Kobeng le Maselo. More a tsea ke ba ga Sekgoka. Matlale a tsea ke ba ga Raganya.

Madintsi bana ba gagwe ke, Modupi, Monyanyakane, Masilu, Lepono, Motale, Makgorong le Maruping. Masilu a tsea ke ba ga Masilane. Modupi o segetse mogatsa papagwe Mokgadi ngwana Malesa.

Matsikinyane basadi ba gagwe ke Matladi ngwana Maile le Ntlebu ngwana Mohlabe.

Matladi a belega ngwana ka o tee, Mmakgosi a tsea ke ba ga Mohofe. Ntlebu bana ba gagwe ke Mabora le Nkgao ke bahlankana.

Thethane mosadi wa gagwe ke Mpyokolo n wana Popela bana ba gagwe ke Matsikinyane, Mokgadi a tsea ke ba ga Raganya.

172 Mosadi wa bobedi ngwana Kgohlwane ke ngwana Kgohlwane a ba le ngwana ka o tee Lekalakala. Lekalakala mosadi wa gagwe ke Masesoka ngwana Rakgwale wa bobedi ke Marotho ngwana Sekgobela.

Masesoka bana ba gagwe ke Thethane, Mokgadi, Monna a hose, Sabatane le Mmakgosi. E sa le ba banyana ka moka.

Marotho o na le ngwana ka o tee, Matsikinyane. Ramaja basadi ba gagwe ke bo, Motlanalo ngwana Maletso, Mmabjaka, Nole le Oneka.

Matlanalo bana ba gagwe ke Semaname, More a tsea ke ba ga Sebase, Makgosi (Sophia) a tsea ke ba ga Maake.

Mmabjaka ngwana Raganya bana ba gagwe ke Sara, a tsea ke ba ga Masete, Nkgegere, Masie, Mahlako.

173 Nole le Oneka o tswa nabo makgoweng, ga ba tsebe lelopo la bona ba bile ba tlile ba tlogile, ba boetse ga gabo. Nole o sile ngwana wa mohlankana leina la gagwe ke Isaka.

Oneka le yena a sia ngwana wa ngwanenyana leina ke Mokgadi. Rakgobadi basadi ba gagwe ke Mpereke ngwana Lokweng, le Nkatlile ngwana Sekgoka.

Mpereke a belega ngwana wa ngwananenyana ka o tee leina ke Mathale a tsea ke ba ga Raganya.

Nkatlile bana wa pele o ile a hwa a sale ka ngwekong leina a sesu a ba nalo. Wa bobedi ngwana keMolewane e sa le yo monyana.

Khasane mosadi wa gagwe ke Mpapi ngwana Lebone bana ga gagwe ke Matlale a tsea ke ba ga Sekgoka. Malephaka a tsea ke ba ga Nkwane. Matau Machokwane, Mabosego kgokgola le Matlolane bawe ka moka e sa le ba banyana.

RM/ Kobeng mosadi wa gagwe ke Mogano ngwana Madike bana ba gagwe ke Pulane le Matsikinyane. Maselo basadi ba gagwe ke Mathoke

174 ngwana Masete le Nyole ngwana Mongale.

Mathoke bana ba gagwe ke Mokgobi Matalanyane More le Kobeng.

Nyole o na le ngwana ka o tee wa ngwanenyana leina ke Makgalangake. Ke lona lenaneo la leloko la ga Moyene, bjalo bana ba Pulane mmago Matsikinyane ba baka bogosi, Matsiinyane o re kgosi ke nna ka baka la gore Tswaledi a ka a ya a tsea mosadi ga malome wa gagwe. E le gore ge Tswaledi a sa phela ba kile ba bolela, bjalo Tswaledi a re ka moka le bana ba ka, ka gobane Moyene o ile a tsea mosadi mmane ga Maile Pulane bjalo ka morago ba ya ba tsea Pulane ngwana Maile yowe a be a le bane Tswaledi bjalo ka gobane e be e sa le yo monyana papagwe a dula nae ke ge a tllilo belega Matsikinyane.

175 Batho ba re kgosi ke Tswaledi ka baka la gore ke ngwana wa mosadi wa pele, le gona le yena ke Motlogolo wa ga Maile. Matsikinyane a re ke a lekwa bjalo bana ba Tswaledi ba swanetse gore ba buse bana ba ka na? Ba re ee, bjang ka gobane a se ditlogolo tsa Maile. Ditaba tse e be ba bolela ka kgorong ya bona, bjale e be gona le mokgalabje wa ga Mongale ba re ke Motala.

A ema a re, a ge o bolela ka mokgwa owe o ke o mpotse gore wena le bana ba Tswaledi ke mang yowe u swanetsego go ja lerothse pele, a mo fetola ka gore ke ba Tswaledi, empa le ga go le bjalo ke ra gore nna ke tso tsea mosadi ga malome, kgoro ya ga Malome a e swanetse go boela morago. Mongale a re mowe a se molato wa gago, ke molato wa mogolo wa gago. A sita go tswela pele, a re awa ke le kwile, ke moka mogolwane a feta le mosela wa chipa ya gagwe.

176 Sereto sa bona sa leloko, ke ba ga Moyene a koma ba ga Moropana wa go duma, wa lla dikgolo dia olela. Rena re boya Nakome ya mesebe boya Phakana tsa Marumu. Ke mohlamatsi wa Mamuriti mofetsa poba ye leeto, salang le lema mahwiti pula ya ka ke ile nayo Nakome.

Molaudisi ke Mathale yowe mphatho wa gagwe elego Melau, le Makhalangake, yena mphatho wa gagwe ke Mankwe ke basadi ba Tswaledi.

Kgoro ya ga Thobetsane ke ba bina Noko. Ditaba tsa bona ba di tseba go tloga ka kgorolle yowe mosadi wa gagwe elego Matlwane ngwana Masumu, bane ba gagwe ke Ntsoko a tsea ke ba ga Marulela. Phesula, Nkomane.

Phesula mosadi wa gagwe ke Mathsabole ngwana Masumu, bana ba gagwe ke Makoleka, Malehu, Madigale. Malehu a tsea ke ba ga Mampane Thobetsane. Madigale a tsea ke Mamohube Marulela.

177 Mamohube a tsea mosadi yo Madigale a mo fa Sekwati ke kgosi ya Magakala. O mo file ka baka la gobane o be a sena ngwana wa mohlankana, Sekwati ke kgaitsemi ya gagwe.

Makoleka mosadi wa gagwe ke Matsie ngwana Masumu, wa bobedi ke Mamagobe ngwana Lewele.

Matsie bana ba gagwe ke Machacha a tsea ke ba ga Thobetsane ke morena Mafefe. Ke gore mohlomong bana ba gagwe ba gona goba a ba gona a ba tsebiwi, ka baka la gore ba dula Magakala le bana ba Mamagobe. E be go hlaloswa fela go tseba yowe e le kgosi ya bona, tsela ya lenaneo la bona e supile gore ke Phesula.

Nkomane mosadi wa gagwe Madigale ngwana Popela, bana ba gagwe ke Mampuele, Mampyane a tsea ke ba ga Maphoru. Serutle, Makatsila, Sepadi le Mampuru a tsea ke ba ga Mabakane. Dikgomo tsa go tswa Mampyane tsa tsea Mamolotli ngwana Popela. Dikgomo tsa go tswa Mampuru tsa tsea Mochachane ngwana Lewele.

178 Mampuele mosadi wa gagwe Mamolotli ngwana Popela bana ba gagwe ke Makhine, Mampyane, Matlwane, Ntopa le Manyaku. Mampyane a tsea ke ba ga Maphoru, dikgomo tsa go tswa yena tsa Mamogola ngwana Popela. Matlwane a tseax ke ba ga Makokoropo, dikgomo tsa go tswa yena tsa tsea Kgogo ngwana Lewele. Manyaku a tsea ke ba ga Mahlakwana, dikgomo tsa go tswa yena tsa tsea Mampe ngwana Mohlabe.

Serutle mosadi Madichike ngwana Thobetsane, mosadi wa bobedi Maphasuka ngwana Maphoru.

Madichike bana ba gagwe ke Pooung, Mpuru, Mati, Nkwane, Mokgadi, Mphokwa, Ntsokatuma, Mapule le Mapebane.

Pooung a tsea ke ba ga Marulela, dikgomo tsa go tswa yena tsa tsea Mogolane ngwana Mokgotho, o ile a tloga a ya le Mapolantane, ke Mogolane mosadi wa Mpuru, Nkwane a tsea ke ba ga Maebane, dikgomo tsa go tswa yena tsa tsea Mamane ngwana Mokgotho.

179 Mokgadi a tsea ke ba ga Moraba, dikgomo tsa go tswa yena a tsa tsea motho. Mphakwa a tsea ke ba ga Maruthse le yena tsa gagwe dikgomo a tsa tsea motho.

Ntsokatuma mosadi wa gagwe Mamane ngwana mokgotho esu a be le ngwana. Mapule a tsea ke ba ga Maphoru. Mati ke mogolo wa Ntsokatuma, Mati mosadi wa gagwe ke Mangwedi ngwana Maphoru a belega ngwana ka o tee leina Madigale.

Makhine mosadi wa gagwe Mamogola ngwana Popela, mosadi wa bobedi Kgogo ngwana Lewele.

Mamogola bana ba gagwe ke, Mampyane, Lebedike, Maketeka le Malegodit e sa le ba banyana.

Kgogo bana ba gagwe ke, Mampuele, Malokwa, Machacha le Ntsokatuma.

Ntopa mosadi wa gagwe Mampe, o sa na le ngwana ka o tee, leina ke Makhine.

180 Makatsila mosadi wa gagwe ke Machacha ngwana Lewele, bana ba gagwe ke Mampuru, Mapule. Mampuru a tsea ke g kgosi ya ga Mohlabe. Mapule a tsea ke ba ga Mabakane. Dikgomo tsa go tswa Mampuru tsa tsea Matsaka ngwana Lewele. Dikgomo tsa go tswa Mapule a tsa ka tsa tsea motho.

Sereto sa leloko. Ke ba ga Thobetsane a Mauba rena re boya tubatse tletlolo, Mohlophi wa Masebutle sa dimu seolo Mathebo. Rena re boya tubatse tletlo ga Matlapana Madula ke dikgosi e ke go ke mae a chilwane ka moso go tla mokgonyana wa dikgomo.

Di laudisitse ke Makobe Thobetsane, Mphatho ke Matuba.

Kgoro ya ga Makokoropo, kgoro e ke babina Kolobe.

Motseri ba ile ba mo topa, a topa ke Mamogagare Masumu a etswa ga Mamabolo a na le mosadi wa gagwe, bjalo Mamogagare a mo fa mosadi yowe leina la gagwe elego Malephaka

181 ngwana Masumu. A belega bana ba Relekobe, a tsea ke ba ga Phasa ga Nkwane, Nthethwane a tsea ke ba ga Thobetsane, Mapule a tsea ke ba ga Raganya, Magabe a tsea ke ba ga Mohlabe.

Dikgomo tsa go tswa Magabe tsa tsea Mosebeng ngwana Mohlabe. Dikgomo tsa go tswa Mapule tsa tsea Phaume ngwana Masumu. Ngwana wa mohlankana ke Marabe, bjale Marabe o be a ena le bolwetsi bja dihwahwa a hwele ka gare ga metsi nokeng ya Morola.

Mosebeng bana ba gagwe ke, Mapule a tsea ke ba ga Moyene, Mapae, Pharare a tsea ke ba ga Masete, Mampadi lekgothwane ke Masefako a tsea ke ba ga Mohlabe.

182 Makoma bana ba gagwe ke Mokgadi a tsea ke ba ga Thobetsane. Malephaka a hwa e sa le yo monyana. Ke ditlogolo tsa ga Mašumu, ka gobane Makoma ke ngwana Mašumu.

Morabe mosadi wa gagwe ke Phaume ngwana Mašumu, bana ba gagwe ke Mauwane, Mateke, Segaising, Mokgomole, Serite, Mokgomole a tsea ke ba ga Nkwane, lekgothwane la bona ke Mpoi.

Mauwane mosadi wa gagwe ke Malekututu ngwana Mašumu. A belega bana ba, Maruping a hwa e sale yo monyana. Mogwera, Mabine, Maganong a tsea ke ba ga Thekwane. Mateke mosadi wa gagwe ke Matlwane ngwana Thobetsane, bana ba gagwe ke Manaila, Mamochabo Maruping le Kokoi, bana ke bahlankana Maruping le Kokoi, bala ba babedi ke basetsana.

183 Segaising kgaitsemi ya Mauwane a tsea ke ba ga Mohlabe. Serite mosadi wa gagwe ke Mamabu ngwana Masumu, bana ba gagwe ke Mantsana, Nkoko, Nthaso, Makadi, Masepala, Makuwa, Phethese, le Mamperwane. Mantsana a tsea ke ba ga Thobetsane. Nkoko a tsea ke ba ga Masete, Nthaso a tsea ke ba ga Morei.

Mpoi mosadi wa gagwe ke Serekele ngwana Mathake, bana ba gagwe ke Malephaka, Mateke, Chikana, Matladi, basetsana ba babedi ke Malephaka le Matladi, ba bahlanka ba bararo, ke Mateke, Chikana le Mmei.

Mogwera mosadi wa gagwe ke Mamosetsana ngwana Mašumu, a belega ngwana ka o tee Mafene.

Mosadi wa Motseri yowe a go tswa nae Byatladi ke ngwana Mosebja ne ga ba tsebe lelopo la gabo, bana ba gagwe ke Makadi, Marabe le Phobobe dikgomo tsa go tswa Phobobe tsa tsea Motsatsi wa ga Malekhena.

184 Makadi mosadi wa gagwe ke Motsatsi, Phaume o be a no dula nae, ka gobane dikgomo tsa go mo tsea ke dikgomo tsa go tswa moredi wa Malephaka. Nthethane ke kgaitsemi ya Makadi o ile a tsea ke ba ga Nkwane. Bana ba Motsatsi ke Mamahlola a tseiwa Hlabine. Makadi o ile go hwa ke moka Motsatsi a tloga a ya a dula Hlabine, bjalo moredi wa gagwe a nyadiwa gona, bjale Motsatsi a roma motho ga Mauwane gore a tle a gape dikgomo, bjalo Mauwane a gana, a re nka se ke ka g kgona go di gapa ka gobane a se dikgomo tsa kgaitsemi ya ka.

Bjalo kgosi ya bona ke Mogwera ka gobane ke ngwana wa Mauwane ka gobane ngwana wa Phaume wa pele ke yena. Phaume o be a etla ga rakgadi ya gagwe Malephaka, Malekutu le yena a etla ga rakgadi ya gagwe Phaume, bjalo kgoro ya ga Makokoropo ke ditlogolo tsa ga Mašumu.

185 Mongale lopo la Motseri ke Mamabolo, bjale o ile go fihla mo ba mo fa lenaka la phalafala, ba re a letse, bjale se sengwe le se sengwe ge kgosi e nyaka gore batho ba kgobakane ke yena yowe a swanetsago go letsa phalafala, ke moka ya napa yaba mokokoropo, ke gore moswari wa Marapo.

Sereto sa bona, re boya le bjese, la Mamoropa wa keretla, ke rena batho ga ba ga Mamabolo, ke batho ba boroko ba Mathamageng, sepa la ka ke nya motaga, ga ke nye morogo ke se ngwana. Hlogo ya nku mogosi e kgokologa le selong ba dia ba tla ka go thekga. Rena re boya bjatladi bja Mamorela bo ana dikolobe.

Molaudisi wa ditaba tse ke Maretele ngwana Makokoropo ke motho yo a belegilweng mo nageng ena, mong leina la gagwe ke Mokgadi ngwana wa Malephaka yowe Mamogagare a ilego a fa Motseri. Mphatho wa gagwe ke Matsie.

186 Kgoro ya ga Tselane, Kgoro ena ba bina methopo e mmedi, ke babina Tau goba Phuti. Batho bana ke bathoka, leina la bona le legolo lewe ba bitsago ka lona, ba re ke balaudi. Ba re ge ba fihla mo nageng e, e be ba tswere metseka.

Makoro ke yena Mokgalabje yowe a go fihla mo nageng ena. Mosadi wa gagwe ke Mafolosane ngwana Pako, bana ba gagwe ke Putsane, Sana, Morongwe, Pulane, Maforwane, Mapule le Ramapulana.

Putsane mosadi wa gagwe ke Nhlwane ngwana Pako, bana ba gagwe ke Sana, Mempholwane le Tsalatsala. Bana ba Mafolosane, Sana o ile a tseiwa Botswana, Morongwe o ile a tseiwa Tswapong, Pulane a tseiwa Mampulaneng.

Ba Nhlwane bana, Sana a tseiea Tswapong. Mempholwane a tseiwa keba ga Mathaba.

Mosadi wa bobedi Malekgasola ngwana Saai, a ka a ba le ngwana ka gorialo ke gore ke Moopa.

187 Maforwane mosadi wa gagwe ke Mokgadi ngwana Masaila, a bele-ga bana ba bararo ke moka a hwa. Maina a bana ke, Mapule a tsea ke ba ga Makgopa, Kokobetsa, le Kalehu a tsea ke ba ga Komana.

Mosadi wa bobedi ke Mangwako ngwana Mola bana ba gagwe ke Mosasane, Kalehu Madibi, Mahole le Makello bahlankana ba babedi ke Mosasane le Mahole.

Ramapulana mosadi wa gagwe ke Mahlako ngwana Mafogo bana ba gagwe ke Mahlafane a tsea ke ba ga Lekubu. Mabale a tsea ke ba ga Matibidi. Samano le Notia. Mohlankana o tee Notia.

Kokobetsa mosadi wa gagwe ke Matlale ngwana Raganya a belega ngwana ka o tee, a ema, leina ke Mafolosane.

188 Bjalo kgosi ya bona ke Morwa Putsane Tsalatsala. O na le basadi ba babedi, Maite ngwana Sebase Kobeng ngwana Mohlabe.

Maite o na le ngwana ka o tee, leina Putsane. Kobeng o na le ngwana ka o tee, leina Maforwane.

Sereto sa bona sa leloko. Rena re boya Mamagokubje bokama tsakwe, bohlapa ka lebesa fela metsi nkgono a le gona.

Molaudisi ke Nhlwane yowe Mphatho wa gagwe elego Mataba.

Kgoro ya ga Raganya. Kgoro e ke babina kgomo (nare) Kgoro ena e na le diripa tse tharo (dikgoro) ke kgoro ya ga Motele, Pitsi-Tone le Matseketsake, bjalo mogolo wa bona ke Motele, moratho ke Pitsi-Tone lekgothwane la bona ke Matseketsake.

Motele mosadi wa gagwe Maphatla ngwana Sekgoka ngwana wa gagwe Kolokdela.

189 Mosadi wa Kolokotela ke Legotlo ngwana Sekgoka, bana ba gagwe ke Makopole, Matsapona a t ea ke ba ga Maseokoma, dikgomo tsa go tswa yena tsa tsea Matlale ngwana Moyene. Mokgadi a tsea ke ba ga Popela dikgomo tsa go tswa yena tsa tsea Mafôle ngwana Thobetsane. Motsetse Molemo lekgothwane Malehu a tsea ke ba ga Mohlabe.

Mosadi wa bobedi Makabele ngwana Mokgahla bana ba gagwe ke Mapae a tsea ke ba ga Mohlabe le Lekoto. Lekoto mosadi wa gagwe Mabalematsi a hwa a sena ngwana. Moratho wa Lekoto Moratabadi le Moswaswane a tsea ke ba ga Mabakane.

Kolokotela mosadi Maphatla ngwana Mokgahla, bana ba gagwe kgoti, Mag..... a tsea ke Batswotla. Poulwane a tsea ke ba ga Raganya. Lepato o ile a hwa e sale lethumasa.

190 Kgoro ya ga Pitsi-Tone ba dula Mkhutswi. Kgoro ya ga Matseketseke. Matseketseke mosadi wa gagwe ke Masenkele ngwana Mas umu papagwe Masenkele ke Dikgwagwane. Bana ba gagwe ke Mpyanyela Moba, Maphetsa Kgasa, Maphase, Masai le Parafeng. Kgasa a tsea ke ba ga Mabakane, dikgomo tsa go tswa yena tsa tsea Mafolosane ngwana Lokweng. Maphase a t ea ke ba ga Komana. Masai a tsea ke ba ga Lokweng. Mpyanyela le Moba ba hwile e sale masogana ba sesu ba lose basadi.

Mapobetsa mosadi wa gagwe Mafolosane ngwana Lokweng le Mamatime ngwana Mašumu.

Mafolosane bana ba gagwe Matseketseke, Koloketela, Dikolane, Dikwekwetle, Kgasa hwile e sale yo monyana. Moseki le yena Kgasa ba hwile tsatsi ka le tee. Makhukhu le Mokopane a tsea ke ba ga Mabakane.

Mosadi wa bobedi Mamatime bana ba gagwe ke Mpyanyela, Mamphokele a tsea ke ba ga Madike. Motswaki o hwile e sa le xa kgarebe. Phirima, Mogale.

191 Morongwe a tsea ke ba ga Mahlakwana. Parafeng mosadi wa gagwe ke Modimu ngwana Popela, bana ba gagwe ke Moba, Maphase, Phokwane Kakaiss, Lefoke, Mphafe, Borata, Ngaletsane le Mputla.

Mosadi wa bobedi Mokolane ngwana Popela bana ba gagwe ke Mantsane Kota Matlawa le Lekgeesa, Ka moka ba hwile e sa le ba banyana, go setse Kota.

Matseketseke mosadi wa gagwe Mabore ngwane Mokgahla, bana ba gagwe ke Kgasa a tses ke ba ga Rakgwale. Mapobetsa, Tshehla a tsea ke ba ga Makokoropo, Legohu le Morake. Mapobetsa le Morake ba hwile e sa le ba banyana.

Makgitlele mosadi wa gagwe ke Mathuhu ngwana Lokweng, bana ba gagwe ke Masenkele a tsea ke ba ga Mohlabe, Mokopane a tsea ke ba ga Masete. Makadikwa, Ngaletsane, Matsotsobele le Mokgadi.

192 Dikolane mosadi wa gagwe Matlawa ngwana Mohlabe bana ba gagwe ke Pera, Mathobola, Mabore le Makeke e sa le ba banyana, mohlankana o tee fela ke Pera.

Sereto sa leloko. Ke ba ga Raganya wa mose wa mooka ke bodile, phutha mose o tie leboto, mona mpa a teiwi. Rena re boya Nkopetsi bodutla koma ga Mathari a namane, ga mmapolo e bosego ga Marete maphaswa, banna le se kwe bohloko a se lerogo ke lelopo ke leano la rena. Ke ba ga Maphatlana a lisiba, ya phatla ka wela ntsweng, more ke tula ka hlogo. Ke rena ba ga Raganya wa Segwapa s a nare ba ga Masupya e senago dinaka mahlapetsa dingwe.

Molsudisi wa ditaba tse ke Mafolosane yowe mphatho wa gagwe elego melau le Modimu yena mphatho wa gagwe ke Matuba.

193 Le la ka godimu ke lona lenaneo la meloko le tswalano. Bjale kgoro e kgolo ke ya ga Mohlabe, o latela ke kgoro ya ga Mašumu, Mašumu o latela ke Popela, Popela o latela ke Masete. Batho ba dikgoro di sele yo a ba fetago ke Raganya ke morumiwa, ka morago Mongale le Makokoropo, dikgoro tse dintsi e noba dikgoro tsa Monageng.

Melao ya boetshwara.

Konanang tsa go ja taba empe le botsane. Seema sena se bolela mabapi le batho ba ba fapanengo. Ke tla hlalosa ka ditaba tsa motse wa ga Moyene ka bana ba Tswaledi. Mokgalabje yo o be a na le basadi ba ba tshelago bjale basadi ba babedi ba tla hwa ba sena le bana. Basadi ba go sala ba phela ke Makgalangake o na le morwa wa gagwe Khasane le Maselo, Mathale o na le morwa ka o tee Rakgobadi, bjalo Madintsi le Mokgadi bana ba bona e sa le ba banyana.

194

be o kgobakane le lesaka la dikgomo e le lesaka ka le tee.

Ka morago ga lehu la mokgalabje ke moka ba thoma diphapano, Rakgobadi le Khasane ka dikgomo, ka gobane leina la burifing bja dikgomo e be e le la Khasane.

Go bolelwa gore phapano ya bona ke dikgagara, Khasane o ile a re nna sehlapo sa papa sewe ke nyakago go tsea ke dikgagara. Bjale Rakgobadi a re awa morware, taba ewe e ka se ke ya direga ga go ile gore ra gola pele, dilo tsewe di na le mong wa tsona. Rakgobadi le Khasane yo mogolo ke Rakgobadi ka gobane go ile go bikiwa basadi ba bararo, ka morago gwa bikiwa mmago Rakgobadi ka gagwe ke mmago Khasane e noba batho fela, ka go rialo ke gore dilo di lebane. Mokgadi ka gobane o tlile ga rakgadi ya gagwe.

195

Rakgobadi papagwe o be a metletse tsa gagwe dikgagara, bjalo Khasane a re go lukile, le nna papa tsa ka dikgagara papa o mphile. Gware yo mongwe wa ga Moyene Matsikinyane a re go Khasane ke dikgagara tsa mohuta mang tsewe o rego papago o go file, a re o mphile dikgomo, a mo fetola ka gore dilo tsewe di na le beng ba tsona, le wena ge o na le kgomo e tiago phatla ya gago, ke ya gago motho a ka se ke a go sala morago, go bjalo ka tsona dikgagara di ne le lapa la tsona.

Rakgobadi a loutsa selepe, a aga la gagwe lesaka, a gapela dikgomo tsa lapa la mmagwe le tsa lapa la Manditzi le tsa lapa la Mokgadi. Ka kowa sakeng lela gwa sala dikgomo tsa lapa la mmago Khasane. Ditaba tsa fela.

196

Khasane a tia motse wa gagwe a ya a aga gosele, moratho wa Khasane Maselo le yena a tia wa gagwe mengwako a ya a aga ga wa gagwe mmoto. Maselo bjalo ka ge e le lekgothwane a dula le mmagwe. Dikgomo tsa ya tsa dula le mogolwane.

Ge Rakgobadi basadi ba gagwe ba dirile bjalo, Khasane le Maselo a bae, le bona ge ba dirile Rakgobadi a e. Empa ge o ba bona ga o ka re ba tswane, motho o sele ge a ka fihla a ts ena ka gare ba ka tla ba kwana ka yena.

Maselo o kile a ya a tsea lebake ga Sekopodi Motshana, lebake la go tlala leselo, ke gore le lekane pudi, a re go motshana ke tla go fa pudi, ba kwana.

RM/

Go ile gwa fela ngwaga, Maselo a sesu a fa motshana pudi,

bjalo gware ge go tsena ngwaga wa bobedi, Makgowa a tibela lebake. Motshana a ya ga Maselo go mmutsisa gore naa go bjang ka pudi ela wa gore o tla mpha. Maselo a re ke go fa pudi o dirileng, bjale Motshana a re kera pudi ya lebake lela wa go tsea, Maselo a re ga ke le tsebe, nna le lebaka a ke kgoge.

197

Motshana a thoma go makala ge a ekwa dipolelo tsa monna, a mo fetola ka gore go lukile monna wa ga Moyene fela o se ke wa Makala ge o kwa ke go bitsa pele, yena a re sepela.

Motshana a tloga a bega ditaba kgorong kgoro ya di amogela ba motsa gore o tle ka tsatsi la gore re tla roma motho a ya a mmitse Kgoro ya ntsha motho a ya ga Maselo go mmotsa gore wa nyakega kgorong ka tsatsi la gore e sa le gosasa (Motswanyana). A molato e ka ba keng kgosi, a re ka molato wa Motshana ke molato wang thobela, wena o tla ya o mo kwa kgorong gore ke molato wang, nna a ke tsebe, ke no kwa kgosi e re ke tle ke go botse, ke moka morumiwa a goma.

198

Maselo a sala a botsa bo morwaragwe gore nna ke bitsiwa kgorong ba re ke bitsa ke S ekopodi, bjale ba gabo ba mmutsisa gore molato keng, bjale a ba hlalosetsa gore Sekopodi o kile a mpha patse fela lehono o re nna ke mo fe pudi mabapi le lebake lewe a go mpha. Bjalo bo morwaragwe ba re go yena o se ke wa bolela polelo ewe ba ka ya ba go swara, o swanetse gore nna a ke tsebe taba tsa lebake le go kgoga a ke kgoge.

Letsatsi la fihla la gore ba e kgorong ba fihla ka moka ba ga Moene. Tholo ya pholo e hwa ge letsatsi le dikela. Ditaba tsa begelwa Motshana gore batho bala o ba nyakago ke ba, bjalo Moyene a o nyake ke rena o nyaka ke Motshana, ke moka bjalo Motshana a re awa ke a di kwa a bolele.

Motshana a begela ba gabo ditaba, ke moka a ema a thoma go bolela, thobela m babina tlou, ba re morena, bjalo, monna yo wa ga Moyene o ile a tla gae ga ka, a re go nna ke mo fe lebake la go tlatsa leselo, bjalo ka re go yena ke a go kwa fela lebake la go tlatsa lese₁₀ ke pudi, ge o sena pudi ke lesome la maseleng, ra kwana ka mo fa lebake la leselo. Ka morago ga kgwedi tse di tshelago

RM/

199 ka ya gae ga gagwe, ka fihla ka mmutsisa a re go nna go lukile, ke sa nyaka pudi ke tla go fa, ka goma ka boela gae.

Ka morago ra kwa polelo e e tswago ga mmuso e re, lebake le tibetswe a le sa nyakega, ka morago ga matsatsi a se makae, ka boela ga monna waga Moyene go nyaka pudi ya ka ya lebake bjalo a phetola ka gore pudi ke go fa o dirile modiro mang. Ka gopola gore mohlomong o levetse ka mo hlaloseisa a goma a mphetola ka gore sepela o o mo o yago, ke ge ke fihla mo thobela, ke moka a dula fase.

Moyene a ema a bolela, a re thobela lekgotla mokgalabje yo wa makatsa ge a nkgogisa lebake, nna ke sa kgoge, ditaba tse a di bolelago ka moka ga tsona a ke di tsebe, le motse wa gagwe a ko tsebe, thobela dikgosi.

200 Dihlatse ga di gona mo tabeng e, bjalo lekgotla la bolella Moyene gore re a kwa gore mokgalabje yo wa ga Motshana gore o bolela thereso, ka baka la gore motho a se wena o le nosi mo nageng, le gona ke motho yo mogolo e so ra kwa a thomile yo mongwe, le gona a fafe, e ka be go re bona gore mohlomong sewe a se bolelago o dira ke gore wa gafa. Bjalo ka gorialo o be o swanetsa go fetola mantso ana a re setsego re a boletse.

Moyene a goma a ema, a re awa dikgosi nka se ke ka tseba, fela ge ke gopola nka re wa nhlolla, ka gobane a ke tsebe gore o gona motho yo a ka fo tseago selo a tsea a fa motho kantle le gore a bitse yo mongwe a mo supe, go eleletsa ge ditaba di thathathile, thobela.

201 Rakgobadi a ema a bolela gore nna ke nna ngaka bjalo ge motho a nyaka dihlaire nka se ke ka gona go mo fa ka sephiring. Le rena ba ga Moyene nka be re tseba taba e, lehono re botsa ngwana gore o se ke wa seka wa se tseba. Khasa mogolo wa Maselo le yena a no bolela bjalo ka morwaragwe Rakgobadi.

Ditaba tse go phethagala lentsu la gore bana ba motho a ba tswane, o se ke wa bona ge ba fapane wa ba tsena ka gare.

Melao ya boetshwara.

Hlogo ya ditaba ke gore bana ba monna ba ngathagana hlogo ya tsie, ka gorialo o tla hwetsana batho ba swarane gabotse, le bana o tla hwetsana bana le molao wa hlompho.

202

Bjalo ke Mosilo le Sepedi ke ba ga Popela. Bjalo Mosilo ge a bona Sepedi o re rangwane Sepedi ge a bona Mosilo o re ngwana wa mogolo Empa lega go tsibja gabotse gore kgosi ke Mosilo, fela ge Maduma a fihla, a mogela ke Mosilo a fa Sepedi, ke moka yena a fetola ka gore a kwa ke wena ngwana wa mogolo. Go bjalo le ge Sepedi a bitisa Mosilo a swanetse gore e, karabo ya gagwe o swanetse gore ke a di kwa rangwane. Le yena Sepedi o swanetse gore ke a g kwa g ngwana wa mogolo.

Ge e le bana ba banyana bona ba swanetse gore tama, ke bahlankana bawe. Banenyana bona ba araba ka gore wa dikwa goba wa raba ge e le papagwe o re papaa.

Rakgadi goba malome, le bona ke batho ba ba swanetsego go tshwariwa gabotse. Mapoto a tshwinya kwane ya batho, ka gobane yo mongwe wa ba geno a ka feta gona le mapolo, bjalo a re ge a fitile, ka pele goba a kwa ba re gana kowa o fitilego gona le Mapoto o swanetse go gopelela mogopolo o mobe a re yona motlogolo ke mpya, a rate ge ka tsena ka lapeng la gagwe.

Le wena ka tsatsi le lengwe o tla re ko bona malome wa ya wa toga, ba enwa ba sena taba nago.

203

Kgati ya pele ga e babe, go baba kgati ya bobedi. Ke gore yena o tla kwa bohloko kudu, a re a go ya kang, ge malome a nkona bjelwa ele gore ke nna ngwana wa kgaitsemi ya gagwe. Ge a fihla gae, ke moka o thoma go botsa batswadi gore a kenne, ge le re ke malome motho yola, batswadi ba tla motsa gore ke nnete, bjalo o lebetse maloba o tlile a feta mo o na le mapoto wa se ke wa motsa gore a kge. Lehono o se ke wa makala, le yena wa go tia gore o mo tsebe gore ke malome a gago.

Ka tsatsi le lengwe, a goma a dira bjelwa, a bitisa kgaitsemi ya gagwe gore a tle a kgopele, ke moka le yena a botsa morwae gore ke kwa malome wa gago a re ke tle ke kgopele mapoto. Morwae a re awa wena sepele mohlomong ke kgaitsemi yag gago o tla ya a go fa, nna a ke e, a re e ngwanaka e tla re sego sowe ba mphago ka tsea ka fa wena.

Ba sepele tsela ka e tee, ba fihla ge malome a gagwe a mona, a thoma go akela motlogolo a mo swara ka letsogo a tsena nae, ka ngwakong, mo fa bjelwa a nwa a hora, a ba a mo supa

RM/

204 pitsa ya gore ge okwa mpa e pya o tle o e nwa fa. A hlwa a le lethabong le legolo.

Mosilo ba mo rela leina la mokonani, ba mo rela ka kosa, a rela ka malome a gagwe, a re motlogolo bjalo ka gesu bo fedile tataa, bjalo bo setse ka gabo Mokonani.

Go tloga mowe Mosilo a tseba gore go Konana, ke go setibela ditsela ge a bona yo mongwe le yo mongwe wa ba gabo, ba sa fete mapoto ke molao.

Boetshwaro mabapi le Rakgadi. Ke yena motho wa malala mabe sowe, ge a fihlile gae gago o na le matepa bjalo ka ngwana ba ga malome a go ba kaone, ka gobane ge ba fihlile ba tla thoma ba dula fase, ba lebella sewe o ba fago, kganthe kgadi yona ga e bjalo a fihla a dumedisa la tsosetsana ka morago o tsena ka ngwakong a hwetsana sa go ja ke moka o wa ja.

205 O tla re ge o sala o mo rufa, yaba yena o setse a phethile thato ya gagwe. O na le matepa a direla gore o mo kgale ke moka a tloge a kwatile, le gona a bile a lla, bjalo ka go rialo mowe di feka ka moswana dia tsena ge o mmitsa gore a tle a phase o phasa pele ya gagwe e sa lokologa ka gorialo di feka ga di tswa.

Gona le kgadi e kgolo mo ga Mohlabe, leina la gagwe ke Matsebe yowe a tserego ke ba ga Mohofe e le gore yena ke ngwana Mohlabe ke moredi wa Mokgadi ngwana Masumu, yowe a goba a tsere ke ba ga Mohlabe. Dipheko tse dingwe le tse dingwe ditaola di no fela dietis yena pele gore ke yena yowe a swanetsego go di laola.

Ka mokgwa owe anyake go rotha o tepella bjalo ka lehlakala la noka, go phakisa go ngala ke ga gagwe. Empa le ga go le bjalo wena o se ke wa mo etsisa mo sware ka atla tse pedi, gore le ge a ka re ge a tloga a tloga a re wa belaela batho ba tla mo ganetsa.

206 Yena ka nosi a tee a gopole gore ke nna yowe ka goba ke mo tswenya. Go bjalo ka wena ge o ka fihla motseng wa gabo, wa hwetsana e le gore gona le tsa go ja, o tla go fa a bolela gore ngwana wa mogolo goba wa rangwane o tllile, a go fe tsa go ja ka mokgwa o a ka kgonago le wena o tloge o thabile.

Ke gore ge go etswa koma, ke yena yowe a ba etago pele goba ke difeka ke yena yowe a phasago le ge go etswa peu ke yena yowe a begago badimu le ge ba loma mabele (ngwaga) o moswa ke yena yowe a

rwalago a tloga le bana ba banyana ba yo bega badimu.

207 Ge bana nka re Sekwatapeng ke ngwana wa Mokgadi ngwana Masumu, bjalo o na le baratho ba ke Mokaile, Maboi, Matsebe Sepalo le Maleopeng, batho bana ke batlogolo ba ga Masumu, bjalo Matsebe ke kgaitsemi ya bona. Bana ba ba Mokgadi ge ba bona ba ga Masumu ba re bo malome, papa bona ge a bona ba ga Masumu o re bo-
makgolo. Bana ba Matsebe ge ba bona bana ba dikgaitsemi tsa Matsebe ba rebatswala goba malome Motswala. Ditlogolo tsa Matsebe le ditlogolo tsa dikgaitsemi tsa gagwe ke ditwalatswalane goba ditlogolwana. Ge mago bona le papago bona ba ka ba ba ja dikgomo tsa ditlogolwana e tla ba ba phetse lefaseng.

Bjalo ka mokgalabje wa Mothoka yowe leina le gagwe elego Ngwanakotle Mokhabela, yowe a dutsigo mona nageng e, yowe ke ilego ke butsisa ditaba tsa gabo le ge a tllilo fihla mo gore o ile a sepela ka mokgwa mang, barwa bagagwe ba mo ganetsa ge a re wa mpotsa, ba re bona ba tla ngwala ka nosi. Mokgalabje yo o fela a e theta ka gore ke yena makwa marema ka dilepe bagwera bagosi. Ke gore go bonagala gore mphatho wa gagwe ke Makwa.

Mona nageng e ga go sana lekwa ke yena le mosadi yo Mokgobele ngwana Mabakane, o belegile ke ngwana Mpomo yowe ba ilego ba topa, ke bona batho ba kgale bawe ba setsego.

208 Bjalo mokgalabje yo wa ga Mokhabela barwa ba gagwe ba tsofetse, le ditlogolwana, tsa gagwe dihlogo di chela bopududu, ge e le mong bana ba gagwe, dihlogo di re pudududu.

Mokgalabje yo wa ga Mokhabela a tshwarana le batho ka baka la molao wa gagwe, eseng ka bakeng la go ja, ka bakego la diruiwa tsa gagwe. Ge a fihla mo nageng e, o be a na le dipudi tse dintsi le dikgomo tse dintsi.

Lehlabula, dikgomo tsa gagwe tsa phonyoga ba disi tsa tsena tshimong ya Makhukhu Raganya, ke moka a di ntsha mong wa chemo, a di fa badisi gore le botseng papa lena gore di lle mabele a ka. Bahlankana ba fihla ba dula ba no homola. Mong wa mabele a lebella Mokhabela gore o tla mo romelax sebaka a mo romela, letsatsi la dikela.

RM/

209 Mong wa Mabele a gopola gore mohlomong bahlankana a ba bolela a roma sebaka ga Mokhabela gore sepela o motsisa gore naa

799

bahlankana ba dikgomo ba ile ba motsang ge a bolela gore ba ile ba bolela, o motse gore bjalo wena o reng ka taba e. Ge a ile a bolela gore a ba mpotsa o motse gore dikgomo tsa gagwe di lle mabele a ka.

Sebaka sa re go tsoga e sale gosasa, sa tsogela gona, a fihla a dumedisana le Mokhabela, ba ba ba tsosetsana. Ka morago sebaka sa bolela gore o se ke wa bona ge ke tsogela mo, ke tllile ka go rumiwa, ke monna wa ga Raganya Makhukhu o itse ke tle ke go butsise gore bahlankana ba ile ba go botsang maloba a re e n so ba mpotse selo a re Raganya o re dikgomo tsa gago di lle mabele a ka.

Mokhabele a re ke bone dikgomo di go rosa ke badisi nke so ke bone di e tla le motho yo a bolelago gore dikgomo di mo lebetse.

210

Ke moka a bitsabadisi a ba butsisa gore e ka ba maloba dikgomo di ile tsa dirang badisi bare awa e su di dire selo, a monna yowe a re di lle mabele a Raganya, bahlankana ba ganetsa ke moka mokgalabje a e go sebaka wa dikwa ba re e su di je selo, mohlomong a o tsebe sethoka, a re ke kwile a bula difate a tloga.

A fihla ga mong wa mabele a motsa gore ke tawa ntshe ga Mokhabela ka hwetsana e le gore Mokhabela a tsebe selo a ba a bitsa bahlankana a ba butsisa bjalo bahlankana ba bolela gore e su di je mabele a motho wena o bolela maaka. Mong wa mabele a re mohlomong mikgalabje yowe wa ga Mokhabela a ka se ke a sala ditaba tsa ba banyana morago. A lebella a bona letsatsi le dikela, ka moswana a bona letsatsi lehlaba.

211

Ke moka a bitsa sebaka sa gagwe a re a ke sepela nago ree ga Mokhabela ko mo supa mowe dikgomo tsa gagwe di lego gona, a sepela le mong wa mabele ba fihla motseng wa gagwe ba motsa gore ka gobane o kgodisa ke dipolelo tsa bahlankana a ri e ro go supa mowe dikgomo tsa gago di lego mabele naha. A ba fetola ka gore dikgomo ke tse dintsi mo nageng e, ka gorialo le mowe go sa jago tsa ka e tla foba tsa ka, nna a ke e. Ga go ile gore ya ba nna Mothoka nka be o tle natso. Mong wa mabele a re go yena go lukile fela o se ke wa makala ge ba fo bitsa kgorong, ba thakgoga ba tloga.

Mong wa mabele a isa ditaba kgorong ke moka kgoro ya bitsa Mokhabela a ba fihla, ba bolela ditaba tsa Raganya. Raganya a

hlalosa mojele ya dikgomo mabele a gagwe, le ka mokgwa o a ilego a roma sebaka, le ka mokgwa o a ilego a fetola ka ona, le ge a ile a tloga le sebaka go fihla kgorong ya Mokhabela bjalo ke ge yena a ntshupa tsela ya go tla mo.

212 Sebaka le sona sa hlalosa ka mokgwa o se rumilwego ka ona, a ba a hlalosa le dipolelo tsa bahlankana, le ge a bile a ya le mong wa tshemo gore ba yo mo supa mowe dikgomo di lego bjalo Mokhabela a bolela gore nka se ke ka ya ka gobane dikgomo ke tse dintsi a se tsa ka fela.

Mokhabela le yena a no bolela bjalo bjalo ka ge ba boletse a ba a hlalosa le gore ke ile ka bitsa badisi ka butsisisa taba e, bjalo badisi ba ganetsa Raganya, ka gorialo mowe nna ka sitwa go rapelana le Raganya.

Bjalo lekgotla la re taba ewe a se ya go sekiwa, Mokhabela o na le molato ka gobane dikgomo ke tse dintsi mo nageng nkabaka lang a no hlaola wena, goba le a lwa ka se sengwe. Mokhabela a re morena ke a kwa empa a ke kwe, o no hlaola nna ka baka la bothoka bja ka, ka ba kilo tsea go moetsa kamo le kamo a napa a gana.

213 Bjalo ditaba tsa fetela kgorong ya morena Timamogolo morena wa Makhutswi, le gona a ya a gana, tsa ba tsa fetela ga Komosasa wa Leydsdorp, bjalo a ya a ema le Mokhabela. A re ke gore ge dikgomo di go jetse mabele o swanetse gore o di gape o e o fe mong wa tsona o mmotse le gore di lle mabele a ka.

Mothoka o tlisitse molao o mothata, empa e be ba no dira fela ge go le dikgomo tsa gagwe.

Ka tsatsi le lengwe tsa ya tsa ja mabele a Burwane Mohlabe, a di gapa a ya mo fa tsona, mothoka a re go lukile fela ke nyaka go ya nago tshemong ko bona mowe dilego, ge ba fihla tshemong ke moka mothoka a lebella, a bona gore mabele e sa le a manyana, a re go mong wa tshemo a tsa ja mabele di lle (makapa) megwane. Ke moka mothoka a napa a gana go lefa goba go rapela molato.

214 Ditaba tsa ya kgorong, lehono ba kgoro ba re go yena go nyatsa kgosi ke go tloga, fela re tla botsa monna yo wa ga Mohlabe gore a bule dikgomo tsa gagwe gore le tsona di e di je makapa tshemong ya gago. Yaba gona ba katago mothoka, ke moka ba mo lifisa ka dipudi tse hlano molato wa fela. Kgosi ya re go yena wa bona o
RM/

ruile ka maatla fela ka baka la manganga a gago leruo la gago
le tla fela . Go tloga mowe mothoka a latela molao wa basotho.

Mogwa wa tshemo a hwetsana tshwane e ja masegesege le yena o
swanetse go ja. Ke gore ge o fihlile nageng ya ba bangwe wa
hwetana f gore molao o fapana le wa geno, o se ke wa re rena ga ge-
su re ja tse dibotse, o swanetse go latela molao wa lefase lewe
mowe o tla kwana le baagi ba lefase lewe.

215

Dipudi tsa gagwe di ile tsa fela, le ge a thapile ge ba
mo ahlola molato wa gagwe mabapi le go sinyana ga dikgomo tsa gagwe
masemong a batho ba fela ba bolela gore o na le swele, ka baka
la gore ora mabele a batho a re a ja mabele di ile makapa. Bjalo
ka morago a thoma gox lefa ka dikgomo o be a na le dikgomo tse
dintsi, bjalo gwaba gwa sala marasana.

Molao wa tshwarelano. Ke gore ge dilo di tsa sinyetsa
ngwaneno, o swanetse go morapela, kantle le gore o e tshemo ka
gobane molao, o re ge o e ya go bona tshemo ke go nyatsa mong
wa tshemo ke gore o kgodisetse molato. Mohlomong o be a ka se ke a
go lifisa, ka baka la go mo nyatsa a ka go lifisa ka mokgwa o a
ratago.

216

Molato ba oba ka kgonwane sewe ke seema ka gobane ka tsatsi
le lengwe o ka nore nna nka so tsoge ke na le molato le motho
bjalo motho yo mongwe le yo mongwe ge sint e selo sa gago, go wena
thapelo ya se be gona. Kganthe ka tsatsi le lengwe o ka no re ke a
sepela wa gata sesa sa tshuba ngwana, ba tla go tie ka tupa e
telele, mowe o tla bago wa gopola gore naga e a se naga.

Khasane le Kokobetsa Khasane ke wa ga Moyene, Kokobetsa ke wa
ga Tselane, bjalo Khasane o tsea kgaitsemi ya Kokobetsa.

Khasane a na swarello le motho wa nokwa ba re dikgomo tsa gago
di tsene tshemong ya Khasane, o no ba o tseba gabotse gore ke
molato, ka gobane a na thapelo. Empa Khasane o ruile dikgomo ka
tsatsi le lengwe dikgomo tsa Khasane tsa tsena tshemong ya Kokobetsa
bjalo Kokobetsa a di gapa a ya a mo fa ke moka a romela sebaka,
a mo swarela ka baka la gore ba tseelana.

Ka tsatsi le lengwe dikgomo tsa papago Kokobetsa tsa ya tsa ja mabele a Khasane, bjalo makgolo wa gagwe a romela sebaka ga mokgonyana go rapela, a ya a re sepela o ba botse re ka se ke ra tswana ke molato.

217 Sebaka sa goma sa ya sa botsa Tselane gore o re ke molato. Tselane a ntsha nku a rapela ka yona a goma a botsa sebaka gore nkesu ka mona, a goma a ntsha pudi, molato wa kgona o fela.

Taba e e ile ya makatsa kudu, ka gobane ba tseana. Ka tsatsi le lengwe dikgomo tsa tsa Khasane tsa ja mabele a Kokobetsa, bjalo Moyene o ile a roma sebaka, bjalo Tselane a re, nna e be ke re ba tselane ke ba ratane, lehono ke latela polelo ya gagwe ya gore re ka se ke ra tswana, sepela o motsa a buise nku ela le pudi ke tla kgona ke mo fetola.

218 Sebaka sa goma sa fihla sa mmotsa mantsu awe, bjalo Moyene a ntsha pudi a re a ke lefe ke re sepela o nthapella. Sebaka sa bolela sa boela morago ka pudi sa fihla sa bolela mantsu a Moyene. Tselane a re wa go lapisa ke re sepela o mmotse ke nyaka nku ge e le pudi ke bone, a boela morago a fihla a mmotsa, ke moka a ntsha nku a mo fa.

Tselane a re go sebaka bjalo go lukile dilo tse ke tsela tsa ka, bjalo sepela o mmotsa gore a lefe molato. Sebaka sa ya ga Moyene sa fihla sa mmotsa mantsu a go tswa go Tselane, a ntsha pudi, ke moka Tselane a mo fetola ka gore goma le pudi ya gago, o se ke wa tsoga wa boeletsa taba e.

Ka go rialo Tselane a mo lifisa ka gobane o bona gore ke mokgonyana wa gagwe. Batho ba sele Khasane a tswela nabo pele le goba lifisa.

Boetshwaro bjo bo botse le bo-morwarago ke go hlokomela gore o se ke wa tsena ka ngwakong o mongwe wa bona. Mowe o tla hwetsana le kwana gagolo, fela yo mongwe ge a ka sepela ka phoso, ba ka se ke ba kwana, le ge ba agile motse ka o tee, ba tla ba ba palakana. Ka gobane dintwa tsa ntshe di ka se ke tsa fela.

219 Bjalo ka Mogaga Mabakane le Leake Mabakane ke bana ba motho, Leake ke ngwana wa pele, moratho ke Mogaga.

Gona le mosadi yo mongwe wa go sia papa bona Mageketla leina la mosadi ba re ke Mpholwane, bjalo mosadi yo o be a na le bana ba basetsana fela. Ke moka a hlopha dikgomo a tsea mosadi yowe leina la gagwe elego Mpya ngwana Saai.

Mpya a dula le Leake ka morago moratho le yena a ya a tsena diphateng tsa mosadi bjalo o be a fela a utswa mosegare, ke moka mosadi a re go yena o swanetse go tla ka ngwakong wa ka, fela o lebelle mogolo wa gago tsatsi le a ile ka ga mosadi, o kgone o etla.

220 Ke moka a no fela a dira bjalo, ka tsatsi le lengwe gwa ba le ma-
bjalwa, ba nwa, ke moka Mogaga a se sadisa Mogolwane, a kitimela
go ya ka ngwakong wa mosadi. Mogolwane o ile ge a re o tla
malaong, a hwetsana moratho ka gare, ke moka ba thoma go lwa, mowe
mogolwane a goba a losa Mogaga meno a ka mohlagareng wa ka
kgakala, meno a maleba. Ke moka Leake a bona gore ke moka ba
kwane, a lesetsa mosadi.

Go tloga mowe yo mongwe le yo mongwe a ba le motse wa gagwe.
Owe a se molao o motse wa go tshwarana le bo ngwaneno.

Thusano medirong, ge motho ana le modiro o swanetse go nyakela
ba leloko la gabo, ka gobane matswagutsi a lotlana. Ge ba ka re
re a lotlana, yaba ba babedi ba leloko ba gona goba ba bararo
ba tla ba hlohleletsa gore modiro o sepele. Kudu ditaba tsa
botse ba di bonagala basading ba bahlologadi.

221 Mohlologadi ge aga ngwako o agisa ka bjälwa go tloga mathomong
go fihlela ngwako o fela. Ge rema diphate, le dipallo le dinti ge-
mmogo le mahlomo. Mohlang ba epelago le gona o swanetse go dira
bjälwa ba bae ba hlabe le go ba lla. Go rulela ke bjälwa bjo
bongwe, gō gona lebati ke mapoto a phutsa. Ngwako wa k mohlologadi
a ba tiisi ka baka la gore wa tiisa, le ka se ke la tsoga le bone
bjälwa.

Bjalo ka mosadi yo Ngwana Mokgwatse ngwana Sekgobela o be a
tsere ke ba ga Mohlabe, bjalo monna wa gagwe a re go hwa, a tloga
a boela ga gabo, ele gore kgaitsemi ya gagwe ke sekoka, a kgone
go dira selo.

Mosadi yo e be e le moopa, a dira bjälwa bja go tla go tia
ngwako, a goma a dira bjo bongwe bja go epele, go epela ga ntshe

a ba tsentshe diphate fase ba fo nyomega. Ge phefo e thutha e thoma go kekema. Ke moka o dira bjo bongwe bjalwa, ke moka ba tlilo ethekgolla. Mo ngwageng o dira ga bedi goba ngwaga o mongwe le o mongwe o dira bjalwa.

Owe ke modiro wa go dira ke matswagutši. Ge gone le yo mongwe wa leloko ke gore o swanetse go bona gabotse gore modiro o swanetse go dira gabotse. Modiro o mongwe le o mongwe wa go thusana o swanetse gore o be le beng ba ona.

Hloapho, banna ba gotsa mollo kgorong ge e sa le gosasa, monna yo a tsogago pele o swanetse go gotsa mollo kgorong. Ge monna a ile a ya bohlotlolong o swanetse gore go bona gore bo sele, ge a fihla kgorong a hwetsana gore mollo a o gona, ke moka wa gotsa. Ge ba tsoga ba tla no gopola gore o tsoga motseng.

Monna yola wa go gotsa mollo, yo mongwe ge a tsoga a e ya kgorong, o swanetse gore ge a fihla e dule fase, ke moka a re tama kgosi, yola ke moka a re morena ke moka yo mongwe le yo mongwe ge a fihla molao ke tama kgosi. Ka morago ba butsisane gore tsogang, yola ke moka a re re tsugile ge nke yo mongwe o letse a sa robala ke moka a mo hlalositse. Motho yowe a thomago gore tsogang, ke yowe a tlilego ke morago xx o butsisa yola a mo hwetsanego kgorong, ga ge a feditse go mo laudisetša tša go tsoga gagwe, ke moka o re go yola, re ka ka butsisa wena, ke moka le yena a laudisa ka mokgwa o a tsugilego ka ona, bjalo gofédile ba tšea dikgang.

Bahlankana ge ba fihla kgorong ba no tswella ba dula, mohlomong ba ba hlalifilego ba no dumedisa morena, ba mo dumetsa. Empa bona le ge ba sa dumedisa a bane taba nae ka gobane ke lesoboro fele ditheka tša gagwe wa di dumedisa. Tumediso ya ntshe ke gore dumelang, ke moka bala le bona g ba re dumela goba morena. Ka morago ga tumediso, ke moka ba swara dikgang tša g bona tša bosoboro.

Molao wa go dumedisa ba tla ya ba ba ruta ka mphathong, gona ba tla ba laya gore ge o tsoga o hwetsana monna a dutši kgorong, o swanetse go mo dumedisa. Le ge o robetse nae ka ngwakong ka o tee, o mo dumedise, wa mo dumedisa tsatsi le lengwe le lengwe, letsatsi wa se ke wa mo dumedisa, tsatsi lewe o mo dumedisago ka lona, batho ba ka bona gore a robala gae.

Ge o bona monna wa geno a sme le mosadi feta, ka gorialo o mo fa sebaka sa gore a sale a bolela nae gabotse, owe ke mollo wa banna, empe o se ke wa re go feta wa napa wa mo sia, o tla hwetsana mogongwe wa mo letela, o tla tla a feta a go bitsa. Ka gorialo ke gore wa ba hlompha.

Masogana ke bana ka gobane ba bolotse ba tseba molao. Ge ba fihla kgorong ba re tuma kgoasi, ke moka ba ba dumetša fela ba ka se ke ba butaisa ba bagolo gore taogang, bona ka bothaka bja bona ba tla no ba ba butsisana. Ge a dumedisa bagwera ba gagwe, o nore dimela dithaka goba dipholo tse dingwe.

225 Mosadi yowe a tlogo pele go tla go tsee mollo kgorong ge e fihla o kwatama fase ka dikhuru a re lesome la malosa ba re, morena, ke moka a phigihla diatla ge ele ba bagolo, mafello a go a go phigihla diatla wa di khupara, a kgona a di khurupulla, ge e sethaka tsa gagwe goba ba bagolo, o no losa fela ke moka a phigihla diatla, a se ke e di khupara. Molao ke gore a ka ba fenela, gorialo mowe ke gore ba ka mo tlwaela.

Ge mosadi a hlakana le monna tsele o roba khuru, ke moka a dira tse nkego wa kwatama ke moka a losa. Ge e le kgarebe e e lositswego e hlakana le mosogana yowe a mo tsebago, o kwatame fase ka dikhuru ba imamisa dihlago ba losa.

226 Bona beng basadi, ge ba dumedisana ba dumedisana ka maina a bana ba bona, ba re re a losa mmago Mokaile, yola ke moka a re thobela, ke rena re rego dumelang mmago Motsatsi. Tsogang awa re taugile, re ka butaisa lena, le rena re likisitse. Le bona ba losana ka diatla fela mosadi yo mogolo a fihla a hwetsana ba a ba fetago ba dutsi, a fihla a dula, o nore re a losa, ka molomo fela, bjale bona ba tla tsee dikgwele tsa bona tsa ka theko ka e tee, ke moka ba losa ka diatla. Yo mongwe le yo mongwe o tla losa mokgekolo ka leina la ngwana wa gagwe. Ge e le mosadi wa moopa ba mo dumedisa ka leina la leloko la gabo, bjalo ka Motsatsi ngwana Mohlabe o tšere ke ba ga Masumu ba re re a losa ngwana Mašumu.

Le banna le bona ba dumedisana ka maina a bana ba bona, mohlomongwe ka leina la leloko bjalo ke ge re tama Mašumu goba morena Masumu.

Go dumedisa ga motho wa Moyene ge a fihla banneng a sa ba tsebe, o no fihla a re tama dikgosi, ba tla re morena, ke moka a re losanang dikgosi. Ke moka bona ba tla sepidisa maduma a bona ka tsela ya ona, go fihla ga yowe elego yo mogolo ke moka a goma a boya ka tsela ya ona go fihlela ba go fa ona. O hlokomele motho yola a go go fa maduma gore ge gona le se o nyakago go se bolela, o botse yena.

227

Ka morago ga maduma a boetse ga molosi. Ke moka yo mongwe o tla re go yena motho o tswa kae, ngwana wa morena, goba motho wa kgosi. Yena o tla ba hlalose tsa mowe a tswago, ka morago ba re di kae tsa dinag, ke moka a hlalosa sewe a se tsebago ke moka ge a feditse yena o no homola a ba butsisi selo. Bona ge go na le motho yo a tsebago naga ewe a tswago go yona a ka tswela pele le go mutsisa bawe a ba tsebago ge a ba tseba a bolela.

Moeti ke moka ka morago a hlagisa ka mokgwa o a sepelang ka ona, o botsa motho yola a go mo fa maduma, ke moka le yena o tla botsa yola a go motsa maduma, ke moka ditaba tsa gagwe di sepela bjalo ka maduma ala a gagwe. Ge a dumelwetse ka mokgwa o a sepela go ka ona, morena o tla ba ~~ka~~ botsa gore go lukile ditaba tsa gago dia kwala, tsa goma tsa sepela ka tsela ya tsona go fihlela di fihla, ba re morena o re go lukile.

228

Ge ele motho wa go tsama a bapatsa sewe a se swerego o swanetse go bapatsa a boya ga nako wa motseng ola a go dumedisa gona, empa ~~xxx~~ o swanetse go ntsha sebego gore ba yo bega morena ka sona, go eleletsa ge motho a ka moubela gore ditaba tsa gagwe di tsene.

Moeng wa mosadi o dumedisa basadi ba gabo, mosadi yowe a a tswelego a dumedisa go yena a ke yena yowe a swanetsego go tsea ditaba a di ise ga monna wa gagwe. Monna ke yena yowe a tlogo tsea maduma a isa ga kgosi ya gagwe, ge nke ke motho yo a tlilo dula lebaka, ba swanetse go tsea ditaba tsa gagwe di e mosata ka gobane sena madi a se swarege, ka moswana o ka sita ke ditaba.

Yowe elego yo mogolo o tla kwa ge a bolela ba mo dumetsa ka lelolo la gabo, le ge a e nwa bjalo ba swanetse go mo leboga, ke yona tsela ya go hlompšana. Wa hwetsana batho ba nyatsana gona le mokgwa mowe motseng owe.

RM/

229 Hlomphe ya go bitsana, banna ge ba bitsa basadi, o mmitisa
 ka leina la bogadi goba ka leina la leloko, bjalo ka gore
 Mamogosi ke leina la bogadi la leloko ngwana Mohlabe. Ge bona ba
 arabela o kwa ba re, ke a di kwa, goba wa araba. Mosadi ge a
 bitsa monna, o mmitisa ka leina la ngwana wa gagwe. Ge monna yowe
 mosadi wa gagwe a se na ngwana gona ba mmitisa ke leina la gagwe,
 empa a ba nape ba re mokete, ba re ba lebitsa, ge banna ba tletse
 ge ba mo lebella ke gona a bolelago ka leina la gagwe, ke moka a
 mo fetole ka gore ke a di kwa ke a tla.

Ge ba bagolo ba bitsa bana ba bagolo ba banna ba ba bitsa
 ka maina a bona, bjalo bona ge ba araba, bahlankana ba re, tama
 basetsana bona ba re wa araba.

Ge motho yo mogolo a e fa ngwana selo o swanetse go amogela
 ka atla tse pedi, le ge e le yo mogolo o swanetse go amogela ka
 diatla tse pedi. Ge ele wena yo mogolo wa bona wa ka fase ga gago,
 a go fa selo, wa amogela ka seatla ka se tee, ke gore lege a sa
 go botsa selo, wa swaba. Ka gorialo ka moswana a ka se ke a go fa.

230 Morena Mafotha Mohlabe, ke gore kgosi e ya ga Mohlabe o be a
 ruta bana molao gabotse. Ge a ka bitsa ngwana a re, e, o no mohomole-
 la a tla ke moka a fihla a ema. Ka morago o tla bitsa yo mongwe
 mohlomong yena o tla arabela ka gore tama, ke moka a mo fetole ka
 gore tla mono ngwanaka, ge a fihla a ke moka o mo fa sewe a goba
 a mmitsetsa sona, fela ge a ka phosa go amogela, ge ana le mahlatse
 o lahlela fase, ge a se na le mahlatse o tla mo tia ka selo sela
 ke moka sa wa fase, a dio topa. Ngwana yola wa gore ge a rabela a re
 e, a na taba nae, o tla no ba a tloga a sa kwa lentsu.

231 Ge a boetse ka gae ke gore ka lapeng la mmagwe, mmagwe o tla
 mmutsisisa gore naa e be a go bitsetsang, ke moka ngwana o tla bolela
 gore nna a ka bona sewe selo empa mokete ba mmitsetse ka morago,
 ba mo fa selo, bjalo le yena ba mo tia ka selo sela, sa ba sa
 wela fase a dio topa. Mmagwe o tla mmotsa a re ngwanaka ge yo
 mogolo a go bitsa o fele o re tama ge a go bitsetsa selo o amogele
 ka diatla tse pedi. Ke moka ke thuto ba yo hlwa ba rutana yona.
 Ka moswana ge a bitsiwa o tla kwa a re tama, ke moka ge o mo fa
 selo o tla bona a amogela ka diatla tse pedi.

Ke yona thuto ya bana ya go ba ruta go hlompha, ba bagolo. Ngwana hlomphe a ba moruti ka go tia, a mo ruta ka go mo fa selo se sebotse, ke gore se bjalo ka nama ge a sa ka a hlomphe ke moka go fiwe yowe a ilego a hlomphe, ka moswana a ka se ke a boeletsa, ka gobane ba tla mmotsa gore o se ke wa fela o dira ka mokgwa ola, ba ka se ke ba go fa selo.

232 Basadi ge ba fiwa selo le bona ba swanetse go amogela ka diatla tse pedi, a kwatamile x fase ka dikhuru, a amogela sewe a fiwago ka diatla tse pedi. Ge mosadi a e fa monna selo, a re go fihla ga monna a kwatama fase, ke moka a bea selo sela a mo fago fase, ke gore ke selo sa ka setswaneng ge e sa go fa ka diatla, wa mo fa le yena monna a amogela ka diatla tse pedi.

Malome wago, o se ke wa mmitsa ka leina la ngwana wa gagwe, o mmitsa ka gore malome, le yena o re motlogolo. Rakgadi ya gago le yona e bjalo ka malome wa gago, o re Rakgadi le yena o swanetse gore ngwana wa kgaitsemi ya ka. Bana ba bona ba re motswala motswala.

Ge ngwana a bitisa yo mogolo wa leloko la gabo, ba mo motseng, le ge e se motseng o re rangwane ba le bitisa, ke rangwane papago mokete goba ramogolo.

Dumediso ya sesotho e noba e e tee, ka moswanyana le mosegare le ka mabanyana go no swana ke tama kgosi goba tama. Ge mosadi goba monna a hwetsana mosadi yo mongwe a soma tshemong o swanetse gore a re go yena masumi, ke yona tumediso ya motho wa go tswara modiro.

233 Matepa le yena motho wa matepa o dira malapeng a bo, a ka se no hwetsana kgoro e sele a dira. Ge o ka bona motho a no dira dikgoro ka moka o tsebe gore wa gafa. E motho a nodira matepa fela a sa roge motho a na taba.

END 799